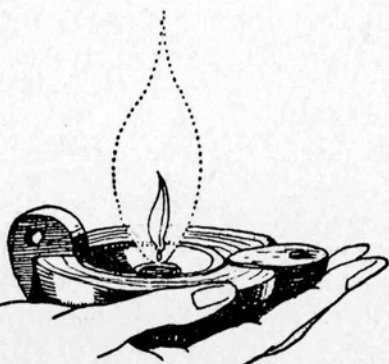


Poštnina plačana v gotovini.

10
1935



VIGRED

VIGRED, ženski list z Modno in Krojno ter Vzorčno prilogo. — Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša Din 25.—, z mesečno prilogo Din 50.—. Če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le Din 20.—, za inozemstvo Din 32.—, s prilogo Din 64.— Izdaja konzorcij Vigredi (Vida Masič) v Ljubljani, Masarykova cesta, 12. Uredništvo (odgovorna urednica Zora Poženel) in upravništvo Masarykova cesta 12, palača Vzajemne zavarovalnice. Tiska Misijonska tiskarna v Grobljah, za tiskarno odgovarja Jožef Godina C.M.— Telefonska štev. 3519.

Sklep uredništva 10. prejšnjega meseca. Rokopisov uredništvo ne vrača, nenaprosenih prispevkov ne honorira.

Rokopisi in vsi dopisi, ki se tičejo vsebine Vigredi, naj se naslove na uredništvo, vsi dopisi glede naročil, reklamacij in naročnine pa na upravništvo Vigredi, Masarykova c. 12, Ljubljana.

V S E B I N A :

Katoliško udejstvovanje. — Jakobina Pascal. (Peleasa.) — Spomin kralju Aleksandru. — Rozvita Frankova. (Dr. p. R. Tominec.) — Kaj smo iskali na Koroškem. (O. S.) — Tebi, mala Cvetka. — Obiskanje. — Resnično življenje. (F. Zupančič.) — Peto kolo. (A. Galetova.) — Srečanje. (M. Stepanova.) — Obiskanje. (F. Z.) — Praznik Kristusa Kralja. Kralju naproti. (M. Elizabeta.) — Zakaj moramo ljubiti svoj narod. (O. S.) — Bele vrtnice. (Tilka Lamprechtova - Dušica.) — Žena in delo. — Delavsko vprašanje. — Potrdilo delodajalca. (R. Smersu.) — V Rožnem domu. — Pismo v mesto. (Gruden F.) — Gospodinjstvo. — Kuhinja. — Vprašanja iz zdravstva.

DOBRE KNJIGE

Dr. Malka Šimenc, *Zdravstveni nasveti za družino in dom*. Mohorjeva knjižnica št. 78. Izdala in založila Družba sv. Mohorja v Celju.

Zdravje je naša največja dobrina, je bogastvo, ki se z ničemer drugim ne da primerjati. Vse premalo pazimo nanj. Je pač v tem pogledu z zdravjem tako, kot z vsemi ostalimi dobrinami. Dokler ga ima-

mo, razsipljemo, šele ko smo ga izgubili, vemo, kaj nam je bilo in koliko premalo smo skrbeli zanj. Premajhne skrbi za zdravje sta največkrat krivi neznanje in lahkomiselnost. To sta glavni koreniki zla, ki gloda na ljudskem zdravju.

Knjižica zdravstvenih nasvetov skuša od pomoči temu zlu. Poljudno, v lahkoumljivi obliki opisuje posamezne dele telesa,

KATOLIŠKO UDEJSTVOVANJE

A. Naloge Katoliške akcije so:

1. Zbira pritrditve socialno gospodarskih skupin in zvez v socialno gospodarskem tajništvu, ki se ustanovi v osrednjem svetu.

2. Proučuje in izdeluje socialno gospodarski program na katoliških temeljih; razširja katoliško misel z ozirom na razna socialno gospodarska vprašanja; pospešuje razumevanje in razširjenje tozadevnih papeških okrožnic.

3. Pripravlja in objavlja vodilne misli za vse izraze katoliškega mišljenja in delovanja.

4. Šola versko in moralno voditelje in pospeševalce socialno gospodarskih zvez.

5. Oskrbi verske in moralne posvete za člane teh socialno gospodarskih ustanov.

B. Socialno gospodarske zveze imajo dolžnost nasproti KA:

1. Vršiti program, ki se drži katoliških načel.

2. Prilastiti si metode, ki soglašajo s krščansko pravičnostjo in ljubeznijo do bližnjega.

3. Svojim članom skrbeti ne le za tehnično, ampak tudi moralno in versko pomoč.

4. Skrbeti, da voditelji nimajo samo temeljite tehnične izobrazbe, ampak tudi globoko krščansko miselnost in pomoč za apostolsko delo.

5. Postaviti si za cilj ne le materialno in gospodarsko izboljšanje, ampak tudi moralno duhovni dvig svojih članov.

6. Pri skupnem delu z dovoljenimi političnimi strankami, kolikor so te politične, si morajo obvarovati samostojnost; ne le zato, ker take stranke stoje izven KA, ampak tudi zato, da se izognejo neizogibnim spremembam pri njihovem delu.

Politično udejstvovanje:

»Ne smemo KA zamenjati z organizacijami, ki v prvi vrsti obstoje zaradi političnih ciljev. To sledi iz njihove narave in njihovega cilja, ki si ga postavljajo nad in izven strankarskih bojev.« (Pismo na kardinala Segura.)

»Pa tudi, če se drži KA izven političnih vrst, vendar zasleduje, kakor že rečeno, delovanje, ki je za splošni dobrobit največje koristi; bodisi, da vežba dobre katolike in s tem dobre državljanke, ki politično delo vedno na pravi način porabljajo; bodisi, da razširja katoliške temeljne resnice, ki niso nič drugega, kakor temelji reda in spoštovanja avtoritete. Kajti, če politična vprašanja pridejo v zvezo z verskimi in moralnimi vprašanji, tedaj sme in mora KA poseči vmes; mora vse moči katolikov, preko vsega delnega razumevanja usmeriti v disciplinirano delovanje za višje potrebe duš in Cerkve.« (Pismo na kardinala Segura.)

(Dalje prihodnjič.)

Peleasa:

JAKOBINA PASCAL

Najljubša, junaška in sveta sestra klasičnega francoskega pisatelja in misleca XVII. stoletja, Jakobina Pascal, se je rodila 5. oktobra 1625 v starem mestu Clermont-Ferrand, kjer je oče izvrševal visoko državno službo. Že par mesecev po njenem rojstvu ji je umrla mati, stara komaj trideset let. O tej se domneva, da je bila vedno šibkega zdravja, sicer pa energična in goreča.

Oče, Štefan Pascal, se kljub svojim mladim letom — imel jih je 38 — ni vnovič poročil, marveč se sam posvetil vzgoji svojih troje otrok. Gilberta je bila šest let starejša od Jakobine, ta pa tri leta mlajša kot brat Blaže. Štefan Pascal je bil zelo izobražen, odlikoval se je zlasti v znanostih. Po ženini smrti je prepustil odgovorno službo svojemu bratu Blažu, kateremu je dal tudi del svojega posestva, sam pa se je naselil v Parizu, v mestu lepih spominov izza dijaških let.

Sin Blaže je duševno zgodaj dozorel in tudi Jakica, ki ji je bilo tedaj šest let, je kazala posebne zmožnosti. Ker pa je bila poleg tega tudi še lepa in živahna, so jo vabili na vse strani, tako, da je bila prav malo doma. Ker se je oče posvečal bolj sinu, se je Jakica učila čitanja pri sestri Gilberti. In ko je poslušala, ko je ta glasno

čitala pesmi, jo je prosila, naj bi se tudi ona učila čitati iz knjige poezij. Ker je imela izvrsten spomin, se jih je mnogo naučila na pamet, kmalu tudi spoznala nekaj pravil o pesništvu in preden je znala čitati, se je tudi sama že poizkušala v tem lepem poslu. Dokaz, da je bila tudi njo narava posebno obdarila. Z enajstimi leti je Jakica, skupno z dvema drugima deklicama napisala in igrala vese-loigro v verzih. In ko je kot trinajstletna spisala pesem o kraljici, je bila predstavljena na dvoru, kjer so odtlej večkrat občudovali njen dar, njeno ljubkost in šaljivost.

Ta otrok, ki ga oče tako zelo ljubi, mu je tudi v posebno srečo. Leta 1638. so očeta — po krivici — zapletli v neko nepošteno finančno zadevo. Trije njegovih prijateljev so prišli v zapor, Štefanu Pascalu pa se je posrečilo, da se je skril in tako ušel isti usodi. Tedaj pa je mala Jakobina dobila osepnice in oče, ne meneč se za nevarnost, se je vrnil k bolnemu otroku in ga sam negoval in tudi rešil. Grda bolezen pa je pustila znake in skvarila Jakicin lep obrazek.

Ta pa ni žalovala za izgubljeno lepoto, marveč napisala je v lepih stihih zahvalo za ozdravljenje in tudi za to — ugodnost. Ti verzi-povprečni sicer po obliki, nam že odkrivajo junakinjo 13 let. Kmalu zatem igra otrok s čudovito spretnostjo pred kardinalom Richelieu, po predstavi pa gre naravnost k vsemogočnemu ministru prosit milosti za svojega očeta. Ohranjeno je pismo, s katerim Jakica poroča očetu veselo novico, da je oproščen. Richelieu poveri očetu odgo-vorno službo v Rouen, kamor se preseli družina. Devet let oče zvesto služi domovini, poleg tega pa skrbno vzgaja svoje otroke. Gilberta se kmalu poroči, Blaž nadaljuje svoja znanstvena dela, Jakica pa se ukvarja s pesništvom in igra s svojo punčko. Peter Corneille je v hiši stalen gost. Pod njegovim vodstvom se Jakica razvija. V njej pa klijo tudi že vse plemenite čednosti kristjane, ki pa v tem povpreč-nem ozračju ne morejo vzcvesti. Oče in brat jo nežno ljubita, Jako-bina postaja središče in sonce Pascalove hiše. Kmalu se pojavljajo snubci, ki so pa iz gotovih vzrokov vsi zavrtnjeni. Jakobina se rada in popolnoma podvrže očetovi volji. Nikoli pa ne misli na redovniško življenje. Nasprotno, sodi, da bi v samostanu ne mogla zadovoljiti svojega duha. To potezo poudarjamo le zato, ker, kakor bomo po-zneje videli, je bil misticizem v tej veliki duši samo povišanje, ne pa odpoved.

Tedaj se zgodi, da oče Pascal v januarju 1646 pade na ledu ter si zlomi nogo. Približata se mu dva mlada zdravnika, dobra in po-

božna, katera so Pascalu priporočili prijatelji. Bila sta brata, vsa prožeta novega nauka o milosti in o pravem krščanskem življenju. V svoji apostolski gorečnosti pridobita najprej bolnikovega sina Blaža, ta sestro Jakico in naposled se cela družina obrne k Bogu. Blaža in Jakico veže odtlej tista ljubezen, ki jo najdemo le redko med brati in sestrami iste starosti in ki se vzgajajo drug poleg drugega. Podobna sta si na zunaj, a še vse bolj slična sta si po duhu. Blaž ves možat, Jakobina nežna, vsa polna občudovanja za tega brata, čigar genij se je naznanjal trd in odločen, vsa skrbna za Blaža, ki je večkrat bolan, nad čigar predragocenim zdravjem ne čuva več mati. Prosta vseh svetnih vezi se dá Jakobina z lahkoto prepričati po svojem bratu, in ker je tudi duhovita, hipoma doume vse, kar ji brat govori o svetosti in o krščanski veri.

Koncem leta 1646. se Jakobina pripravlja na sprejem sv. birme, katere še ni bila prejela. S tem zakramentom res sprejme sv. Duha, in kakor poroča sestra Gilberta, se popolnoma izpremeni in že 1647 sklene, da se hoče svetu odpovedati.

Kmalu nato spremlja svojega brata v Pariz, kamor se mora ta podati radi zdravljenja. Tu hodita oba poslušat voditelja Port-Royal-a in že se Jakicin sklep utrjuje. Tudi Blažu govori o njem. Njegov pristanek ji dá še več navdušenja in ko spozna resničnost svojega poklica, nastopi pot, na katero jo kliče Bog, ne da bi se še kdaj ozrla nazaj.

Ko se tudi oče vrne v Pariz, je globoko in bridko razočaran, ko sliši željo svojega otroka. Glas mesa in krvi govori v njem glasneje nego vse drugo. Gilberta poročena, Jakobina, najmlajša, ljubkost in čar njegovega doma, naj ga zapusti! Čutil je prihajati starost, morda tudi smrt in že je sanjal, kako mu bo ta otrok zaprl pretrudne oči. Ne more ji torej izpolniti želje. Jakobina, vsa pokorna, se vda, odteguje pa se svetu bolj in bolj in skrivaj vzdržuje zveze s samostanom. Sledijo pisma, spretna in nežna, kjer Jakobina v spoštljivih oblikah prosi očeta, naj ji vendar dovoli, da odide, kamor jo kliče Bog. Ne vemo, kaj je oče odgovarjal na to, znano pa nam je, da je Jakobina opravila v samostanu duhovne vaje.

Družina se zopet preseli v Clermont. Tudi tukaj Jakobina zvesto drži svojo obljubo, vodi samotno življenje, obiskuje bolnike, šiva za reveže. Neki duhovnik izve, da je pesniško nadarjena in jo prosi, da napiše nekaj cerkvenih pesmi. Jakobina vpraša v samostanu za

svet in dobi sledeči odgovor: »Od tega daru Bog ne bo zahteval računa, kajti delež nas žen je ponižnost in molčečnost. Le pokopljite ga!«

Jakobina res pokoplje ta dar z eno samo izjemo. In vendar, ako bi se bila razvila, bi nam bila bržčas dala dela, ki bi bila morda bratova še prekašala. Ta prav tedaj jame popuščati v svoji gorečnosti, zlasti še v Parizu. Zdravniki, oče in vsi mu svetujejo razvedrila in vesele družbe. Jakobina, njegova zaupnica, se skrbno zanima za njegova znanstvena dela, čuva nad njegovim rahlim zdravjem, tajnica mu je in bolničarka. Hipoma pa to intimno življenje preneha, Blaž išče družbe drugje, Jakobina se vedno bolj svetu odtuja, išče samote, mesto da bi s svojo gorečnostjo podžigala plamen, morda manj čist in žareč, ki je navdajal njenega brata. Na tihem trpi in moli za njega. Samo on je predmet njenih prošenj, iskrenih in vdanih.

Mati Agneza, prednica samostana, jo tolaži. Pošlje ji brošurico »Skrivnost smrti našega Gospoda«.

Ko septembra 1651 umrje oče, se Jakobini odpro vrata samostana. Toda brat Blaže, kakor je navezan na svet in na družbo, se nikakor ne more sprijazniti z mislijo, da se bo moral od Jakobine ločiti. Vsa človeška nežnost brata se vzbudi v njem, vsi lepi spomini iz prvih let in prve mladosti v njegovem srcu ožive. Saj je bil njen smehlaj edini ženski, ki ga je poznala njegova resna in čista mladost. Vendar Jakobina gre svojo pot in 4. januarja 1652, stara 26 let, zapusti svet.

O vi vsi, pesniki in pisatelji, imate-li vrst, lepših, čistejših, plemenitejših in ginljivejših od onih, kjer objokujete mladenko, mladeniča, ko zapuščata svet!

Že dva meseca je Jakobina v samostanu. Tedaj povabi brata, da se udeleži slavnosti njene preobleke. Brat pa se ne more odločiti in sprejeti trde resnice, da mu je sestra ugrabljena. Ta se odpove svoji dedščini njemu in Gilberti v prid, česar pa samostan ne potrdi. Končno se brat vendarle vda, uredi zadevo s samostanom nad vse pošteno in sestra od svete Evfemije — tako ji je sedaj ime — napravi obljubo dne 5. januarja 1653.

Kmalu zatem Gilberta resno zboli in bati se je bilo, da postane žrtev materinstva. Kakor tudi jo ima Evfemija rada, vendar ostane Blaž, ta »ubogi brat«, slej kot prej predmet njenih prošenj, ki jih pošilja dan na dan k Bogu za njega, ki je zdaj tako daleč od nje. Takole piše svaku in umirajoči sestri: »Ker vem, da Bog rad posluša

molitve žalostnih in preizkušenih, se pridružujem Vajinim molitvam za mojega (ne našega!) ubogega brata, da ga privede nazaj in mu odpre oči nad vso to ničevostjo . . .»

Blaže pa prav takrat ni bil več daleč od nje. Kmalu obišče Jakobino v samostanu in ji razkrije svojo dušo. Odtlej jo večkrat obiškuje in vsi vemo, kakšen je bil konec tiste znamenite noči, katero nam je Blaž Pascal sam opisal v svojem »Memorial«.

Jakobini so v samostanu poverili najprej postulantke, nato pa novinke. Njeno vodstvo je vsekakor moralo imeti veliko uspeha, zakaj voditelj Port-Royal-a — da končno odkrijemo njeno novo bivališče — jo je prosil, da mu pismeno poda način svoje vzgojne metode. Taka je zgodovina tistih »Pravil«, ki so nam ostala do danes in jih je Jakobina Pascal napisala 1657. leta.

Njena zadnja leta so nam malo znana. Brez dvoma je bila redovnica, kakršno je sama opisala v mali brošurici. O njej sami pa je zapisano v »Zanimivo in zgledno življenje redovnic v Port-Royal«, da je bilo njeno življenje »sveto«. In še to je zapisano, da je umrla »premlada«.

Brezmejno je bilo njeno veselje, ko je videla brata podvreči se zopet strogim načelom krščanstva. Saj je bil njen »ubogi brat« malo tudi umotvor njenih molitev, njenih vzgledov, njenih nasvetov. In ona je postala skrivnostna sila njegovega novega življenja.

Preden pa je odšla v večnost, je doživela boje in preganjanja, katerim je Port-Royal zapadel. V najsilnejši vihar je Jakobina Pascal posegla tudi osebno in darovala svoje še mlado življenje na oltar Port-Royala. Šele 34 let stara je umrla 4. oktobra 1661. leta.

Ko je Blaž Pascal zvedel novico o sestrini smrti, ki mu je bila najljubše bitje na svetu, je samo vzkliknil: »Bog mi daj milost, da bi tudi jaz umrl tako!« Njegova molitev je bila uslišana. Komaj deset mesecev za njo je izdihnil tudi on.





9. oktobra t. l. je poteklo že leto dni, odkar je Jugoslavija osirotela. Ljubezen in zvestoba jo vso vežeta na nesmrtnega kralja. Tudi slovenske katoliške žene in dekleta mu jo bodo ohranile v hvaležnem spominu.

Njegovemu spominu: SLAVA!

ROZVITA FRANKOVA

Zgodba človeških src iz dobe katoliške reformacije.

(Nadaljevanje.)

Fr. Romuald je v novicijatu. Tu je čisto novo življenje, neka iztrganost iz sveta, nova družina samih očetov in samih bratov brez matere in sestra. Navidez se zdi to marsikomu nekaj trdega, strogega, kakor da je tako življenje brez miline in topline, brez sonca in brez smeha. In vendar temu ni tako! Frančiškanski samostan, kjer je naš fr. Romuald, leži na lepo vzpetem griču, po eni strani mogočna dolina, ki sili v lahnem loku višje in višje in objame na to kot prekrasen venec gozdov vso dolino. Prav pri vznožju griča se srečata dva potoka, ki od tam nadaljujeta, veselo žuboreč, svojo upov polno pot.

Samostanski vrt je v poznem poletju ves v cvetju, poln dehtenja in rož. P. magister, ki ljubi redovno mladino, bolj kot more oče ljubiti svojega rodnega sina, se posveča z vso skrbjo vzgoji mladih novincev. Šestero jih je in med njimi mu je najljubši fr. Romuald. Ne ve, zakaj. Ne gleda veliko na obraz in postavo, zakaj življenje ga je naučilo, da v neznatnem telesu in z nič posebno lepim obrazom, živi duša, ki je vsa bogata, vsa čista in na poseben način z milostjo obdarjena. Toda ta mladi fant mu ugaja, ne zavoljo svojega prikupnega obraza, ne zavoljo svojih svetlih oči in ljubega smehljaja okoli ustnic. Njegova gorečnost je pristna in tako zvesto posluša nauke, ko magister razlaga osnovne nauke o redovnem življenju, o ciljnih reda in njegovi zgodovini.

Vsako jutro vstanejo ob pol petih. Zgodaj je to za mlade ljudi in sprva se telo težko privadi, toda dobra volja in red polagoma tudi te ovire premaga. Magister vedno poudarja: »Prvo je, da človek ne začne oklevati ali bi vstal ali ne.« In da misli resno, dokaže s tem, da zjutraj pet minut po bujenju narahlo potrka na celico temu in onemu in vpraša zdaj strogo, zdaj zopet dobrohotno: »Fr. Romuald, ste že vstali? ...« »Seveda sem,« se oglasi jasni sveži glas mladega novinca. Toda ni vedno tako. Dogodi se, da pet minut pred peto zazvoni mali zvonček na porti novicijata, da se zbero in gredo na skupni kor, pa tega in onega ni, najstarejši novinec hoče še malo počakati, toda p. magister je strog. Brez odlašanja veli iti na kor, kjer odmolijo

novinci skupno jutranjo molitev. Šele po končani molitvi sme iti eden nazaj, da odpre »zaostalemu ptiču« novicijsko porto, da more na skupni kor. In tam sledi pokora, treba je poklekniti na obe koleni in reči pred zbrano družino: »Dico culpam pro defectibus meis — Obtožim se svojih grehov«. In šele ko magister da znamenje, se sme dvigniti in oditi na svoje mesto.

Morda bo ta ali ona rekla: »To je preveč strogo, saj so še tako mladi!« Priznam, da je v tem strogost in vendar je to za kasnejše življenje neizmerne pomena, volja se utrdi, doslednost raste, občutljivost izginja in otrok, mladenič dozori v moža, če ne po letih, gotovo po volji.

Tudi naš fr. Romuald doživi tako jutro. Najstarejši klerikov že misli, da bo p. magister morda njemu prizanesel, toda ne, prav tako mora reči svojo »Culpo« in ves je zardel pod temno kapuco in v očeh malone da niso solze, tako ga je sram.

Toda p. magister je moder mož, zna biti strog, celó trd, toda dobro ve, kako mladi ljudje potrebujejo ljubezni in tudi te daje zvrhano mero. In najsi je to fr. Romuald, najsi je to fr. Paulin, fr. Hipolit, fr. Laetus, kdorkoli že, vsem hoče biti in zna biti oče. Pripoveduje jim o življenju sv. Frančiška, velikega očeta, in vmes porabi vsako priliko, da oriše redovno življenje pri vsej resnobi s tako žarnimi barvami, da novinci pozabijo na vse začetne težave. Nič ne olepšava, celó iz svojega življenja pove to in ono, toda tudi skozi senčne slike sije sonce božje dobrote, katere je redovnik deležen.

Na vrtu je mogočna brajda, poleg brajde lep in prostran sadovnjak. P. magister je prepovedal novincem trgati grozdje ali sadje. Zato, da jim utrdi voljo, mogoče, še bolj zato, da posamezne spozna, da preudarja slehernega značaj in slehernega zmožnosti. Zakaj vedno mora poročati p. provincijalu o napredku in uspehu posameznih.

Novinci so zbrani na vrtu, lep popoldan je in fr. Hipolit je žejen; rad bi si utrgal jabolko, ampak kaj, ko je prepovedano trgati; in tedaj pride fr. Romualdu odrešilna misel v glavo. Najbolj bogato obložena jablana ima nizke veje. Tresti je prepovedano, trgati je prepovedano, toda p. magister nikakor ni prepovedal, da bi se pod jablanami ne smeli sprehajati. In že gre fr. Romuald, trdo vzravan, pod jablano gori in doli in kmalu je deset, petnajst najlepših jabolk na tleh in takoj je vsem pomagano. Nihče ni trgal in nihče ni prestopil stroge prepovedi p. magistra ... Z okna se, neopažen, smeje dobrodušni p. Odorik.

Nekaj čisto posebnega so jutra v samostanski cerkvi. Aleš Kocijan je tudi kot študent znal moliti in znal po svoje izročati svoje želje in misli Bogu, toda sedaj je to drugače. Ob skrbni roki magistrovi dorašča in dozoreva v tisti čudežni notranji svet, ki je vsebina redovnega življenja, bogastvo duhovniškega srca, od koder črpajo pozneje tisoči moč in modrost za življenje. Kdor je to enkrat doživel, ve in razume, da je ta rast počasna in da zahteva čudno veliko potrpežljivosti. Vrtnar, ki je s srcem pri svojem delu, pozna posamezne rože in ve za njihove čisto posebne potrebe. Bolj kot sleherna roža pa je tenkočutno človeško srce prav v tem pogledu. Za to notranjo vzgojo je potrebno veliko modrosti poleg globoke znanosti in poznanja človeških src. Romuald je uspeval pod to skrbno roko, njegov obraz, pred nekaj meseci ves otroško fantovski, dobi poteze plemenite resnobe. In tako lepo se je podajala ta resnoba njegovemu zalemu obrazu, da je proti koncu novicijata postal ljubljeneč, ne samo novincev, temveč tudi cele samostanske družine. Pri zadnji votaciji ali glasovanju vse samostanske družine, naj se novinec sprejme ali ne, je dobil fr. Romuald same ugodne glasove in celó izredno priznanje, ki pa on zanj seveda ni zvedel.

Čas odhoda in ura slovesne zaobljube se je hitro bližala; še nekaj tednov in fr. Romuald se bo za celo življenje zavezal živeti po evangeliju, kakor se glase začetne besede frančiškanske regule: »Vodilo in življenje manjših bratov je: spolnjevati evangelij našega Gospoda Jezusa Kristusa«.

Tedaj doživi fr. Romuald trdo preizkušnjo. Nekega dne v zgodnji spomladi se je bil močno prehladil, sicer ne čisto brez svoje krivde, vendarle je mislil, da lahko zahteva nekaj postrežbe in pozornosti kar na svojo roko. Toda p. magister je prav to priliko uporabil, četudi z nekoliko težkim srcem, da ga nauči vzeti tudi take stvari kot del življenjske odpovedi, zato ga pograja in skoro trdo prime, češ, kako si drzne brez dovoljenja naročati take poboljške... Fr. Romuald si je naročil majhno skodelico kuhanega vina in zavrelico zdravilnih rož iz samostanske lekarne. To je ves priboljšek... In za to biti kregan, ko sem bolan in tako težko diham! V fr. Romualdu vstane stari Aleš, prevzame ga trma in najraje bi vse odklonil. Tisti hip p. magistra skoro zasovraži, ne more razumeti, da je to samo ena zadnjih preizkušenj.

Dva dni kasneje dobi fr. Romuald - Aleš obisk iz Gradca. P. magister mu dovoli, da gre v samostansko govorilnico in tam je Juta

in njena mati. Ni še docela prebolel bolezni, zato je še malce slaboten in nekoliko bled. Juti pa se zdi kakor angel in vsa je prevzeta njegove bližine in nič več ne odmakne obraza od njegovih oči.

Beseda sledi besedi, vprašanja po domačih, po Kiselovih, po študentih se vrste drugo za drugim. In nato vprašanja Jutina.

»Aleš, kako se imaš?«

»Dobro, Juta.«

»Pa si tako bled in zdi se mi, da si tudi upadel, ali ni nekoliko pretežko zate?«

»Zadnje dni sem bil bolehen in nekoliko prehlajen, bo že zopet boljše.«

»In tako ubogo obleko imaš in še takole zašito. Pri Kiselovih doma pa si bil rad tako čedno oblečen in gospa je tako pazila nate.« Pri tem je stegnila roko in fr. Romuald je videl, da je ta dekliška roka zelo lepa in da je njen obraz mikaven in trenutek za tem zopet žuboreče vprašanje: »Ali se ti nič ne toži po domačih — in po nas in malo po meni?«

Aleš, fr. Romuald, ne ve, kaj odgovoriti. Ali se mu toži? Ali mu je res težko? Zadnje dni je pač bilo težko, ni še pozabil graje, ki se mu je zdela tako nezaslužena.

Zopet ga zadene drug otožen pogled iz toplih dekliških oči.

»Aleš, kaj misliš, ali bi ne bilo lepo, da se vrneš med nas in študiraš naprej, ko si tako nadarjen? Še zadnjič je p. Renatus rekel, da si bil v celem razredu eden izmed najboljših.«

Aleš čuti, kako je vse okoli njega tako čudno hladno in tuje in kakor da je tu pred njim prava pomlad, edina lepota in še božje sonce, tako čudno opojno moč imajo te dekliške oči...

Po hodniku se čuje enakomerni korak p. magistra, dobro ga pozna in nato trkanje in že niso več sami. Alešu je, kakor da se je pravkar vzdramil iz težkega sna; zave se in že tudi zardi in nato poprosi, če lahko odide na kor k večernicam, ker bo kmalu zvonilo. Njegov obraz je bled kakor poprej, le lahna rdečica zaostane na licu in iz Jutinih oči izgine sončni smehljaj. Otožne postanejo in ga samo božajo plaho in boječče od daleč in samo za slovo še.

Fr. Romuald moli na koru večernice in misel se mu vstavi pri psalmu Davidovem, kjer stoji vprašanje: »Zakaj je žalostna moja duša in zakaj ves otožen hodim?« Proti koncu pa zopet sledi psalm, poln moči, poln radosti in čudovite samozavesti: »In te Domine spe-

ravi, non confundar in aeternum — V Tebe, Gospod, sem zaupal, ne bom osramočen na vekomaj».

Juta je odšla še isti večer in je vedela, da je Aleš umrl in da živi samo še fr. Romualdus ex ordine Minorum.

(Dalje prihodnjič.)



O. S.:

KAJ SMO ISKALI NA KOROŠKEM

ZA OBLETNICO KOROŠKEGA PLEBISCITA

Nemci nam pravijo, da smo iz golega imperializma, to je: iz oblastiželjnosti in iz pohlepa po tuji zemlji hoteli imeti Koroško. Kaj je na tem očitku, ali je resničen? Kaj je resnica? — O tem si mora biti ves narod na jasnem. In zlasti ob obletnicah izgubljenega koroškega plebiscita je primerno, da o tem razmišljamo.

Nemci so zapisali na spomenik, ki so ga postavili na glavnem trgu v Velikovcu v spomin na zmago pri plebiscitu 10. oktobra 1920:

Sie nahten wie gierige Raben
und wollten die Heimat haben ...

Kakor krokarji grabežljivi so prišli,
domovino vzeti nam imeli so v misli,
pa ni nas ustrašila volivna bitev,
kot vojska hrabra šli smo v boj vroč —
tedaj odleteli so proč,
in so pozabili na vrnitev!

Samozavesten in zmagoslaven je predzadnji verz, in poln posmeha in poroge je zadnji verz:

da sind sie davon geflogen,
und vergassen der Wiederkehr!

Kaj smo torej imeli iskati na Koroškem? Smo res bili »grabežljivi krokarji«, ki smo hoteli oropati tujo zemljo? —

Pesnik Medved je pel o Vrbskem jezeru:

Jezero Vrbsko, kras Korotana,
biser prirodne lepote — znaj,
da krvavi mi, da peče me rana,
kadar se nate spominjam sedaj!

Zakaj je pesniku krvavelo srce, ko se je spominjal Vrbskega jezera? Je bil mari tudi on kak nenasiten imperialist, kak »grabežljiv krokar«, hlepeč po tuji zemlji? — Ne, ne! Pesniku je krvavelo srce, ker je videl, kako mi izgublamo svojo zemljo, kako se lepa slovenska zemlja, na kateri je nad tisoč let prebival naš slovenski rod, kako se ta zemlja potaplja v nemško morje!

Mi na Koroškem nismo hoteli nikomur nič vzeti, *mi smo hoteli samo svojo slovensko zemljo!* Mi smo hoteli samo, da se združijo z nami bratje in sestre po krvi in jeziku. Hoteli smo samo, da ni protinaravno razsekano in razkosano, kar je Bog združil. Že od l. 1848. se je neprestano ponavljala zahteva po združenji Sloveniji. »Kar je Bog združil, naj človek ne loči«, velja tudi za narode. Zakaj naj ne bi narodi v svobodi služili svojemu Stvarniku? Zakaj naj bi tlačanili tujim narodom, nezmožni, da prosto razvijejo svoje sile in moči? Zakaj naj se povezuje in zatira narodna individualnost? — Videli smo, da se na Koroškem zatira narodna osebnost našega rodu in smo jo hoteli *osvoboditi*. Hoteli smo, da se tudi na Koroškem uresniči in izpolni želja izražena v besedah:

Na naši zemlji tuji rod,
naj gost nam bo, a ne gospod!

Ničesar nismo hoteli na Koroškem Nemcem vzeti. Samo *svojo lastnino* smo zahtevali! Na podlagi npravstvene zapovedi: Vsakemu svoje! In našemu narodu na Koroškem smo hoteli *dati domovino!* Kajti pod pojmom »domovina« razumemo domačo zemljo in vse, kar je zvezanega s to domačo zemljo: to je materinska govorica, prost razvoj narodne osobitosti, narodna pesem, narodne šege in običaji. Vse to se je, kar zadeva našo narodnost, na Koroškem tlačilo in zatiralo. Našo deco so vzgajali za janičarje in poturice, učili so jo častiti in oboževati tujo narodnost ter prezirati, zaničevati in sovražiti svojo slovensko narodnost in svojo materinsko govorico.

Stara monarhija je propadla, Koroška je bila brez gospodarja, in tedaj smo zahtevali, da se slovenska Koroška združi z ostalo slovensko zemljo. Po vsej pravici smo to zahtevali! Nemška pravica do slovenske koroške zemlje je bila samo namišljena. S kakšno pravico so si Nemci lastili to zemljo? Mar zato, ker so nam že toliko naše zemlje potujčili? Ali zato, ker so nam naš narod na Koroškem zlasti tekom zadnjega pol stoletja pred plebiscitom tako brutalno in brezobzirno potom šole-ponemčevalnice potujčevali in pojaničarjevali? Nasilje ne more biti pravna podlaga za pravično pridobljeno posest.

Vsa naša napaka in ves naš »zločin« je obstajal v tem, da Koroške nismo nemudoma po razsulu stare monarhije zasedli. Saj so Nemci prve tedne po razsulu sami to pričakovali. Računali so kot z gotovim dejstvom, da bodo Jugoslovani tedaj po razsulu stare monarhije zasedli Celovec in Beljak. Šele ko se to ni zgodilo, so organizirali obrambo. Prišlo je do bojev — šele tedaj smo se mi zavedli, da je slovenska Koroška *naša* in da si jo moramo *priporiti*. Zastavili smo vse sile, da si priborimo to, kar je našega, to je: slovensko Koroško tja do Gosposvete. A žal se je izteklo drugače. Boji so rodili plebiscit. *In potem se je zgodilo, kar se je moralo zgoditi*. Nemci so naš rod že preveč zastrupili z nemškim duhom. *Ponemčevalna šola je rodila svoj strupeni sad*: nemško zmago pri plebiscitu 10. oktobra 1920.

Naš boj za Koroško je bil pravičen.



TEBI, MALA CVETKA

Kot da bi božal moje razgreto čelo tih večerni zefir, kot da bi me obkriljevale nevidne serafske peruti, tako določno čutim Tvojo bližino, ti mala Cvetka, čista lilija karmelskih gred... Jaz stojim pod mogočno Tvojo zaščito. Koliko cvetja so že nasule meni v naročje Tvoje radodarne roke! Vedno bolj me vlečeš na svojo »malo pot«... A razlika med menoj in Teboj je kot med prahom na cesti in goro, ktere vrhunec se zgublja v oblakih... Ti si pela: »Ne bom po sreči hrepenela, ljubeče bom se žrtvovala...« Jaz pa samó po ljubezni, po sreči hrepenim, a žrtev se bojim... Z otroškim zaupanjem si se vrgla v naročje Boga, ko je v Tvoji duši divjal vihar... — Moja duša je pa plaha, tako zelo plaha. Vidi v Bogu prej strogega Sodnika, kot pa nadvse *dobrotnega* Boga. Pa od zdaj naprej nočem biti več kot otrok, ki se potaplja, a nasproti mu plove rešilni čoln, a otrok se ga *noče* oprijeti, temveč naprej samo kliče: »Reši me, mamica!« In naposled izgine v valovih. Ne! Tudi jaz hočem počivati *zaupno* na Njegovem srcu. Saj mojo dušo tako žeja po močnem, živem Bogu. On je čista Ljubezen, po kateri hrepeni moja dekliska duša... — Da, »mala Cvetka«, Ti si popolnoma umela poslanstvo duhovnega materinstva. Mati si, polna dušnega bogastva, ki ga deliš bednim in trpečim. S svojim zgledom jih vlečeš do večnega Cilja... Prosim Te, še ta cvet mi vrzi, da vsem neustrašeno pokažem in povem: »Da, Kristusova mladenka sem!«



Ljubinica:

OBISKANJE

Šešest cvetočih jablan zazibaval me v sladek je sen. —

Ti si me opazoval.

»Hosana!« sem klicala v cvetno nedeljo —

Ti, Kralj, si približal se k meni.

S šopkom trobentic zlatečih se v jutranjem soncu —

sprejel si me, Ženin, v naročje.

Še, ko je utihal pomladni smehlaj sem čutila Tvojo bližino.

Potem pa Te ni bilo več...

Venelo je v polju in lozi,

Ti si pa vse dopustil in bil skrit.

In ustne drhteče so Te pokoja prosile, —

Ti si pa molčal in odšel...

Kam greš, kam greš, Gospod? Gospod! Poglej nazaj!

Ozri se enkrat še ljubeče name!

Ne slišiš, nočeš?

Ni Te več. Odšel.

A duša se z dvomi bori. In žeja jo:

po Tvojem Telesu, Tvoji Krvi, Tvoji Duši, Tvojem Srcu...

Da blodna zakriči:

Pridi!

RESNIČNO ŽIVLJENJE

Danes, sestre Vigrednice, hočem govoriti o vprašanju, ki je delalo mnogo preglavic modrim materam davnih dni; to je: neomožena hči. Da bi hčere ne ostale neomožene, so jih izza mladih let kaj rade pripravljale in vzgajale za samostansko življenje.

Pa tudi zunaj samostanskih zidov je mnogo neomoženih »starih devic«, kakor jih šaljivo in zlobno imenujejo. Tolikim grda beseda, ki vsebuje dostikrat v vsem odprtem zasmehu temno, senčno dramo mlade duše, dramo ljubezni, ki ji je bilo usojeno, da jo je razrušila nemila usoda. Zaničevanja poln naziv, ki diha skoro sarkazem in predstavlja nespoštljivo vizijo suhih ženščet z naočniki, brezzobih, slabo oblečenih, razburljivih, prepirljivih, opravljenih, dolgočasnih, kot da bi usoda, ker jim je iti samim življenjsko pot (morda grenko in bridko), bila posledica preobrazbe mladenke, svojčas lepe, sveže, polne poezije, sanj, a sedaj stare, uboge, brez čilosti in ljubezni.

Toda to je pomilovalna brezsrčnost, krutost in morda docela nepotrebna, kajti žena sedanjosti ve dobro, kako se ji je oborožiti za boj življenja in ve, kako si preskrbeti sredstva, da zadostuje sama sebi, ne da bi čakala, da ji privede usoda moža ali ga ji nakloni, kakor obdaruje sv. Miklavž otroke in jim napolni krožnike in pletenice.

Vidimo znatno število »starih devic«, kaj različnih od onih, ki si jih predstavljamo po tradiciji. In med onimi našega »jutri« bo gotovo mnogo današnjih mladenk, ki imajo vsekakor dušo polno sanj in srce docela mirno napram nesreči. Toda te, morda same v prihodnosti ne bodo melanholične, ne sitne in kisle; imele bodo svojo osebnost, plemenito in živahno neodvisnost, namen in cilj opraviu in življenju.

Potreba torej, da si današnje mladenke pripravijo z lastnimi rokami svojo bodočnost; gotovo, brez melanholije, brez težkoč; bodočnost, v kateri bodo v resnici gospodarice in ki jih ne bo plašila. Če pa najdejo na življenjski poti druga, vrednega ljubavi in zaupnosti in bi lahko z njim skupno nadaljevale življenjsko pot, tem boljše, ker družinske radosti so pač najboljše in najvišje. Toda, če jim bo vseeno iti samomočno, gotovo se ne bodo upognile in naredile same sebe smešno, ubogo bitje, v svoji trdosrčni in neusmiljeni lakoničnosti poosebljeno »staro devico«.

Da pa si ženska lahko poskrbi sama pozicijo v življenju in napravi sama iz sebe središče vsakemu najplemenitejšemu udejstvovanju, nam svedočijo mnoge velike žene naših dni.

Pač pa je upoštevati mnogo stvari! Ustvarite si v svoji pomladi resen, delaven cilj. Ste bogate? Nič ne dè: bogastvo pride in odide in se z marsikom pošali.

Koliko ubogih bitij trpi grenko v življenju po udobnem in sijajnem jutru!

Ste uboge? Kaj za to! Delo vas bode odrešilo, dvignilo, vam bode vedno pomoč, opora vam in vašim dragim.

Toda ne obotavljajte se, da bi si ustvarile smoter življenja, vsega vašega, zavarovati in zagotoviti si kruhek z lastnimi močmi. Potem, ko dojde tudi za vas ura

mraka, bode vaše čelo jasno in ne bo se vam oblačiti slabo, in ne boste dolgočasne in pedantke, in ne boste si navezovalle srca na kako staro muco ali psička ...

Ne bodete tradicijselne »stare devlce«, ampak znale se bodete smehljati življenju. Priljubljenle in lepe, kakor je vedno večno mlada lepota in dobrola.

Ana Galetova:

PETO KOLO

(Nadaljevanje.)

ZOPET LJUBLJANA

Naenkrat je dom obnemogel. Denarja ni več. »V Ljubljani sta dve teti. Če jim pripeljemo v jeseni nekaj živil, boš lahko eno leto pri njih.«

Saj je vseeno. Nekako se pač moram preriniti.

Šla sem.

V novi šoli so me gledali postrani. Učenka, ki vedno menjava šole, ni nič prida.

»Oho, odkod imaš pa tako lepe rede? So bili podarjeni?«

Dobili so knjige iz podporne zaloge.

»Najprej dobe tiste, ki jih poznamo. Tebi ostane le strgani blok. Doma ga zalepi in zavij.

Joj človeku, če je peto kolo!

Šestero knjig je treba, a Ana nima nič denarja.

Teta piše pismo šoli:

»Za uboge učenke mora imeti vsaka šola knjige.«

Šola se jezi name:

»Izposodili smo jih že.«

Teta piše zopet. Šola mi kupi šest novih knjig in mi preti s prstom:

»Glej, kako boš zdaj odgovarjala!«

Teti učita doma:

»Nikoli naj te ne dobe nepripravljene!«

Sveti križ božji!

Kako me naj vendar dobe nepripravljeno? Vse proste ure moram presedeti doma. Dolg čas mi je. Prganjam ga z najtočnejšo izdelavo domačih nalog.

Pa bi šli kdaj ven, prosim teto.

»Megla je. — Veter piha. — Deževalo bo.«

Pa pojdem sama. Samo za pol urice!

Da te ogovori kak fant! Ne veš, da iz samostanske šole takoj izključijo tako učenko?

In obsedim doma ter obupno pišem naloge.

V nedeljo dopoldne bo mladinski koncert. Znižane cene. Smem?

»Pomisli na dom!«

Šolski izlet v Bohinj. Prav vsi pojdejo. Tudi jaz bi rada.

»Bohinj boš lahko videla drugič.«

Saj imam režijsko vožnjo.

»Vseeno.«

Šola vprašuje: »Zakaj ne greš?«

Šola vabi: »Pojdi, prijetno bo.«

Razredna učiteljica mi ponuja: »Vzamemo te s seboj brez denarja.«

Teti me uči: »Tudi berač mora biti ponosen.«

Joj človeku, če je peto kolo!

Joj človeku, če je premlad, pa ne sme ničesar storiti iz sebe!

Vse po izvoženi, izvoženi poti!

DUHOVNE VAJE

Ko sem koncem leta šoli vrnila knjige, so mi priznali, da sem jih bila vredna. Ob tej priliki me je redovnica zaupno vprašala, če bi ostala v samostanu. Ko sem ji kakor v omotici odkimala, mi je rekla:

»V duhovnih vajah bova molili, da dobiš poklic.«

Tiste duhovne vaje so bile zares duhovne. Pregledala sem vse kote svoje duše. Sama sebi sem se naenkrat zazdela nesrečen spaček življenja. Treba bo resnega popravila, da bo sploh mogoče živeti.

Ali naj grem v samostan?

Dovolj sem bila že zaprta!

A zdi se mi, da me božje Srce terja, da mu darujem nekaj, kar najbolj ljubim.

Je to svoboda? Je to svoboda?

Saj vse ljubim. Vse najbolj. Če pogledam nazaj, ni nikogar, ki bi bil grd. Mamica je bila vendar najboljša gospa. Hotela mi je dati dober kos kruha, hotela je biti srečna ob moji sreči. Teti sta me zapirali iz najboljšega namena, da mi kak pogled ne vzame miru. Vsi so me ljubili, le jaz sem spaček življenja. Vsem sem prečrtala načrte.

Božje Srce terja, terja . . . !

Kaj naj mu dam?

Svobodo?

Ali jo zares najbolj ljubim?

Ali naj jo darujem?

Božje Srce terja.

V prsih me boli, ko jecljam pred oltarjem:

Svobode ne dam, je ne dam!

Pa kaj drugega!

Kaj? Ničesar nimam.

»Kaj mi boš povedala?« me je vprašala redovnica po končanih vajah.

Ne pridem.

Pogled je očital: »Nisem pričakovala.«

»Te dom zadržuje?«

Komaj sem ga dobila, sem žalostno povedala.

»Če pojdeš z možem, boš dom prav tako zapustila.«

Mož? — Nekaj novega.

Stopila sem v cerkev:

Jezus, celulozna nit tvojega križa sem bila, rja na žeblju, ki te je ranil, konica trna v čelu, pljunek na obrazu, žolč na ustnicah . . .

Kaj naj ti dam?

Hočeš moža? Utegnila bi ga bolj ljubiti kot svobodo. Dam ti ga.

Kot bi se mi vsi svetniki zakrohotali, se mi je zdelo.

Zbežala sem brez miru.

(Dalje prihodnjič.)

Mara Stepanova:

SREČANJE

Nekoč je bilo, ko je bila zima in se je trdo kraško kamenje odelo v mehko belino. Tedaj sem jo srečala prvič in zadnjič, kakor jih srečamo sto in sto. Sedela je v vlaku zraven mene, preprostoelegantna, mlada in lepa. Imela je obraz Madone in žalostne, čudno tihe oči. Zrla je skozi okno v bežeče pokrajine in ni odmaknila pogleda od zahajajoče zarje na zapadu. Od melanholičnega večernega vzdušja opojena, sem se zamislila tudi jaz.

Zunaj so rasli mrakovi. Begali so v kraške planote in mimo oken brzovlaka so se vzpenjale prečudne sence. V dalji je medlela sinjina gorá in tam nekje za njo je ostala moja zemlja. Preko nje je lebdela misel in spomin; prav od triglavskih grebenov, skozi širna, zasnežena polja in temna hrastovja, preko Gorjancev do Kolpe

in še čez ... In sem postala žalostna kakor otrok. Solze so mi silile v oči in trdno sem morala stisniti ustne, da nisem naglas zajokala.

Tedaj pa se je vsa mirna obrnila k meni.

»Žalost vidim v vaših očeh,« je dejala in mi podala roko. »Pa vem, zakaj. Dom zapuščate in vam je težko. Tudi jaz sem morala od doma, zato razumem, kaj je to. Pa to je že dolgo in danes bolečina slovesa ni več tako bridka. Človek more preboleti vse, zato, ker mora. Tako je pač življenje. Ne zahteva prav nič drugega, kakor da si mu pokoren v vsem in povsod in da ga hvališ z lepo pesmijo. Pa če tudi ti samo trnje meče na pot. Za vse mora biti človek hvaležen. Za trnje pa včasih še prav posebno. Saj tudi ono ne zraste iz nič in ne zastoj. Vse ima svoj smoter in cilj in trnje raste pač zato, da čuva cvetje, ki klije v njegovi sredini. Nekoč nisem razumela tega, a danes razumem. Življenje samo nauči človeka živeti; in prav živeti je velika umetnost.«

Gledala sem jo brez besed, ko je končala in se zopet zazrla skozi okno. Njen lep, skoro klasičen profil me je nehote spominjal na nekaj daljnega. Čez čas se je zopet obrnila k meni.

»Morda se čudite, ker vem za vaše slovo?«

V resnici sem se čudila in zato sem ji prikimala. Nasmehnila se je in si šla z belo roko preko čela.

»Psihologa ne more biti dosti v vas, kakor vidim. No, pa saj sama tudi nisem bila prej nič boljša v tem oziru. Ampak z menoj se je potem nekoč nekaj zgodilo. Težko je bilo, a obenem kakor luč.«

Pri teh besedah ni bilo več nasmeška na njenih ustnah. Moralo je biti v resnici nekaj bridkega.

»In od takrat,« je nadaljevala, »sem se naučila spoznavati človekove skrite misli. Ne zato, ker sem morda tako hotela, ampak, ker sem morala vsled neke nezavedne sile, vsled napol zavednega ukaza. Zato, da še pred migljajem vem, kaj mi je storiti. Pa tako ni bilo od vedno z menoj. O ne! Začelo se je od onega dne in od takrat je moje poslanstvo: tolažiti in pomagati. Da vsaj malo izbrišem veliko krivdo, ki se drži kakor temna proga moje duše in kakor krvava kaplja mojih rok.«

Nehote se je ozrla na svoje orokavičene roke in videla sem, kako ji je bridka misel sklonila glavo.

Zamislila sem se težko. Poslednja zarja naju je obsevala in zazdelo se mi je, da vidim temne kaplje na dolgih, finih prstih ... Zdrznila sem se ... Ne, saj ni mogoče! Moralo je biti nekaj povsem drugega. Saj tako nežni prsti niso zmožni ničesar takega.

Ona pa je, kakor bi zaslutila moje težke misli, zopet dvignila svojo lepo glavo in se mi zazrla v oči. O te oči! Nikoli jih ne bom pozabila, in takrat sem morala povestiti pogled pred njimi, radi svojih rahlo obsojajočih misli.

»Saj vem,« je dejala, »da mislite morda več, kakor pa je v resnici. Pa ne zamerim vam tega. Nejasno sem se izrazila in sem si sama kriva, če ste me za hip obsodili dejanja, ki bi ga nikdar ne bila zmožna storiti.«

Sedaj sem se hitro zavedla in sem začela opravičujoče:

»Oprostite, nisem mislila nič takega! Le tako nejasno se človeku včasih kaj zazdi, ker so misli preveč hitre.«

»Le mirni bodite! Niste me prav nič užalili. Vse vam hočem povedati. — Toda, morda vas dolgočasim?«

Izenada ji je prišlo to vprašanje na jezik. Meni ni bilo kaj takega niti na mislih. V resnici sem bila zamišljena v njeno čudno tragiko, ki mi jo je počasi odkrivala. Priznala sem ji odkrito, da mi je draga njena družba. Zahvaljujoče se je nasmehnila in zdelo se mi je, da so v smehu njene oči še bolj žalostne.

»Pravzaprav se čudim, da sem danes tako zgovorna. To namreč ni v moji naravi. Nocoj pa mi je nekako posebno težko. Pa ne vem pravzaprav, zakaj. Tako mi včasih pride. In v takih urah si želim, da bi bil z menoj nekdo, ki bi imel isto bol in bi isto občutje nosil v srcu kakor jaz. Toda to je skoro nemogoče, ker se ni menda še nikomur zgodilo, kar se je meni. Vem, da mi ne bo nikdar nihče v tem enak. Lahko bi morda kdo bil, saj toliko doživi en sam človek v svojem življenju. A dvomim, da bi vsaj eden izmed vseh teh milijonov, ako bi se mu zgodilo kaj enakega, čutil po vsem tem tako, kakor čutim jaz. Dvomim.«

Prestala je in opazila sem, kako so njene oči iskale med sopotniki v vozu. Prav v kotu je stara ženica metala svoje košare s police in jih vsa upognjena težko dvigala. Tedaj pa sem videla: mlada, elegantna dama je stopila k njej in ji znosila vse košare k vratom. Sopotniki so gledali in gledala sem jaz... Koliko je bilo gospodov, a niti eden ni bil kavalir! Mlada dama pa je šla in se ni ozirala na nič; niti na elegantne gospodiče, ki so se pred dobro uro kosali, kateri bo lepi sopotnici dvignil kovčeg na polico. In ta stvarca ni tehtala niti tri kilograme!

Čudno se je nasmehnila, ko je šla mimo njih na svoje meso ob meni. Jaz pa sem opazila, da so bili globoko ponižani, da so jo občudovali in jih je bilo sram.

»Zelo plemeniti ste,« sem dejala tiho, ko je sedla.

»Le ne preveč poklonov, gospodična,« je dejala in se zazrla skozi okno. Ni odmaknila pogleda, ko je nadaljevala:

»Kakor sem vam že rekla, tega ni bilo nekoč pri meni. Danes pa vem, da je življenje samo takrat lepo, če je plemenito; in če si plemenit, si srečen. Tedaj imaš vse. Imaš srečo drugih in v sreči drugih je tvoja sreča. Jaz sem to prepozno spoznala in zato ta sreča ni popolna. Kali mi jo zavest, da sem bila nekoč okrutna in strašna, in da mi je Bog s prstom moral pokazati kakšnega hoče imeti človeka.«

Vlak se je ustavil pred dolgo osvetljeno postajo. Pet minut postanka. Meni se ni hotelo ven in tudi ona je ostala. Molčali sva. Jaz sem mislila čudno: bogve, kako ji je ime? Zazdelo se mi je, da bi jo mogla nazvati za Ido. Pa sama ne vem zakaj. Morda zato, ker je imela prečudno lepe kostanjeve lase in bled obraz z velikimi, žalostnimi očmi. Vse to jo je delalo nekam podobno sliki, ki sem jo videla pred par tedni, sama ne vem več kje. Spodaj je bilo zapisano Ida in še neko drugo ime, ki pa si ga nisem zapomnila.

Ko sva nekaj časa molčali, se je obrnila k meni:

»Predstavila vam se še nisem. Dovolite: Silva Madjarevičeva.«

Stisnili sva si roki in tudi jaz sem ji povedala svoje ime.

»Vi ste Slovenka? Se mi je takoj zdelo, dasi izborno govorite hrvatsko. Slovenko poznam že od daleč. Nekaj mehkega veje od nje, nekaj mirnega, ki pa prehaja že skoro v rahlo sentimentalnost. Ne vem zakaj, a zdi se mi, da so vaše tihe in zasanjane planine tega vzrok. Ker pijete iz njih vso ono lepoto, ono mirnost in

kipečo sanjavost, in vas iz dneva v dan ziblje njih prečudna pesem v prečudno edinstveno življenje. No, naj bo kakor že! Tako je, kakor sem rekla: mirne ste, a me Hrvatice, kakor bi si ne mogle najti mesta. Menda je preveč življenja v nas.«

Prekinila se je zopet. Odprla je okno, da je svež val utionil v voz kot bel oblak. Ljudje so se vračali. Mrzloto so prinesli s seboj in po ostri svežini so se čudno razbistrile misli.

»Pa da vam končno povem. Začela bom prav od kraja, tako, kakor mislim od takrat vse dni. Začelo se je s prvo hvalo o moji lepoti. Ne vem v katerem letu, a bilo je takrat, ko sem se jela zavedati in se začenja setev v otroške duše. Ne samo enkrat mi je kdo v lice dejal: lepa si, punčka! A kolikokrat sem isto slišala za svojim hrbtom, in kolikokrat sem slišala svojo mater, ki je prosila: ne pripovedujte ji tega! To je največji strup za otroka! — Takrat nisem mogla razumeti njenih besedi, in ni mi šlo v glavo še dolgo potem, kako bi mogla pohvala moje lepote mene pogubiti. Danes pa vem, da je bilo vse ono hujše od strupa.

Prav dobro se še spominjam nekega dogodka, ko sem se igrala z drugimi otroki. Tedaj sem zahtevala, da mi strežejo kot kraljici, in ko me je mati nato pokarala, sem ji kujavo in visoko odgovorila: Mar sem jaz kriva, če sem lepša od vseh!

Mati je zidala, drugi so podirali, a jaz sem rastla v leta in z menoj zavest, da sem lepa in občudovanja vredna, in da se vsi drugi morajo ponižati pred menoj.

O kako strašno razdejanje otroštva!

Potem pa je čez leta prišlo ono čudno izpreminjanje. Ko nisi ne otrok, ne dekle, ko si kakor rahel, nemiren cvet in lahko vsak vetrič vrže sem ali tja, v dobro ali zlo. Koliko se je takrat trudila moja mati! A vse zastonj. Stara zavest v meni se je še povečevala iz dneva v dan, saj sem imela vedno novih povodov za to. Polagoma so mi začeli dvoriti. Če sem šla iz šole, ali kamorkoli, sem imela vedno novih prilik, da sem lahko spoznala, kako so oči mladih gospodov iskale za menoj in me spremljale. Tedaj sem bila najsrečnejše bitje, saj se ni nobena v mojem okraju mogla ponášati kakor jaz. To mi je dajalo čudno veliko samozavest, da sem stopala odločno in dostojanstveno kakor kraljica.

Potem pa so prihajali oboževalci: Lepa si, Silva! Imaš obraz Madone in oči kakor angel. Poljubljal bi noč in dan tvoje fine aristokratske roke in belino tvojega vratu bi božal v večnost. O vrtoglava neumnost!

Včasih pa se je zgodilo, da je kdo slučajno potreboval moje pomoči. Tedaj se je oglašil strup v meni z vso peklensko močjo: Ne ponižuj se, Silva! Ti si kakor kraljica in tvoje roke so ustvarjene samo za zvezde. — Tedaj se je zgodilo, kar se je pač zgodilo in danes ne morem več vedeti vsega.

Potem pa je nekoč prišel dan, ko mi je Gospod Bog s prstom moral pokazati kakega hoče imeti človeka in od takrat se začenja druga polovica mojega življenja.«

Za minuto je umolknila in se zamislila. Če bi bila to storila jaz, bi ona prav gotovo vedela, kaj premišlujem, jaz pa njenih misli nisem mogla uganiti. Za hip so me potegnile nase oči gospodov, ki so naju neutrudno opazovali. Zavedla sem se šele, ko je ona zopet nadaljevala.

»Vozila sem se prav tako kakor danes. To je namreč moja stalna progá: Z dopusta v službo in zopet nazaj. V zgodnji jeseni je bilo, ko so sadovi dozorevali in so se lastovice počasi odpravljale na pot. Jesen čudno deluje name že od nekdaj.

Mehkost njenih barv in tiha sanjavost njenega žitja me je že preje včasih kar razorožala. V takih trenutkih sem bila zmožna dejanj čisto proti svoji pokvarjeni naravi. Tako je bilo z menoj tudi takrat. Storila bi bila, kar nisem storila, če bi ne bilo po nesrečnem naključju dveh mladih gospodov.

Na neki liški postaji je vstopil starček. Sedel je na nasprotno klop. Moralo mu je biti kakih sedemdeset do osemdeset let. Čez čas je začel pripovedovati sopotniku ob svoji roki. Nisem poslušala vsega, kar pa mu je pravil nazadnje, se mi je čudno zajedlo v dušo. Če se danes spomnim na one besede in na vse, kar je sledilo, mi je, da bi si pljunila v lastni obraz pred vsem svetom...

»Edini sin mi je bil Andrej. Edini otrok. Ko je odšel v vojsko, se ni več vrnil. Leto dni za njim mi je umrla tudi žena. Neki dan sem jo našel mrtvo, ko sem se vrnil s polja. Nisem se začudil, saj sem vedel, da mora tako priti in ob njenem grobu mi je ostalo oko čudno suho. Tako mi je bilo, kakor človeku, kateremu vzamejo najdražje zato, da mu drugi dajo ono, česar mu ti nisi mogel dati.

Moj otrok leži nekje na Krasu. Vem, pisali so mi takrat. Mati pa mu počiva v ravni slavonski zemlji. Ko je v dolgih nočeh jokala za njim, mi je naročala: »Poišči ga in iz moje gomile nesí grudo naše zemlje na njegov grob. Da mu bo lažja zemljica in bo mirneje spal.« Tako mi je naročila in umrla. Od takrat hodim na Kras do danes. Dolga leta. Italjan je tam in težko sem dobil dovoljenje, da smem preko. Sedaj grem. In tu« — pokazal je bel zavitek, povit z rdečo vrvico — »je grudica naše zemlje; z njene gomile je. Vem, da ne bom našel sinovega poslednjega domovanja, zato bom to grudo razpršil na vse strani. Da bo posvetila vsem: njemu, ki je kri moje krvi in vsem našim, ki v tisočih snivajo tam preko. Od tam pa bom prinesel kamen s kraške planote. Dal ga bom na njen grob, da ji bo slajši sen, in še pod svojo trudno glavo, kadar se mi iztečejo ure. Še vejico s kraških borovcev bom utrgal in jo vsadil v naša rosna in otožna polja.«

Tako je govoril starček z belimi lasmi in jaz sem takrat imela solze v očeh. Saj je bila jesen in v jeseni sem bila čudno druga. Zazdelo se mi je, da bi morala objeti ono belo, trudno glavo in jo poljubiti kakor očetovo. Še več: kakor glavo človeka, ki gre nekam, da v imenu nas vseh stori, kar bi moral storiti sleherni izmed nas.

Potem pa se je zgodilo drugače. Sopotnik je odšel in ostala sem sama s starčkom in dvema gospodoma. Onadva sta me opazovala z občudovanjem, jaz pa sem molčala in molčali so vsi drugi. In v tem molku sem postajala zopet stara. Kakor da so pogledi onih dveh tujcev netili strup v meni. In tako je menda tudi bilo. Kajti tedaj se je pač zgodilo, kar se je zgodilo. Starček je dremal. Palica ob njem je zdrsula na tla in v meni se je zgenilo, da bi jo pobrala. Tedaj pa sem se nehote ozrla na ona dva. Videla sem njune oči, kako so dvorljivo in občudovaje iskale v moj obraz in tedaj se je s peklensko hudobijo oglasilo v meni: Ne ponižuj se, Silva! Ti si kakor kraljica in tvoje roke so ustvarjene samo za zvezde. — In nisem storila, kar bi drugače bila. Gledala sem dremajočega starčka, gledala palico na tleh, kar tako brez posebnega zanimanja in videla še naprej: kako se je starček predramil, kako se je sklonil in hotel pobrati palico. In tedaj je Silva, »mlada in lepa dama« videla, kako je omahnil in udaril s čelom ob oster rob klopi, kako se je sesedel in se mu je preko lica pocedila temna, krvava proga... In še je videla,

kako jo je dvoje neskončno žalostnih oči proseče pogledalo, in kako so bile te oči polne solza ... Oči sedemdesetletnega starčka, ki je nesel grudo naše osvobodjene zemlje tam preko, mrtvim borcem v posvetilo ...

Vse to sem videla. Potem pa sta ona dva gospoda pomagala starčku na noge. In ko se je eden nekoliko zadel v mene, mi je dejal do skrajnosti vljudno: 'Oprostite, madame!'

O, kaka ironija! Jaz naj odpuščam!?

Na prvi stanici sem izstopila, dasi sem bila komaj čez polovico svoje poti. Tavalala sem do naslednjega vlaka in še danes ne vem dobro ne kje, ne kod, ne to, kako sem prišla na mesto. V onih dolgih nezavednih urah se je zrušil ves strup v meni kot pod silnim udarcem.«

Končala je, z očmi, uprtimi nekam v daljo. Povečana bledost njenih lic mi je očitno kazala, kako bridek ji mora biti ta spomin. Čez čas sem tiho poiskala njeno roko in ji toplo dejala:

»Zelo čutim z vami; razumem vas. In po vsem tem, kar sem slišala, je moja bol slovesa veliko lažja. Zato, ker sem našla trpečo dušo ob svoji.«

»Saj to sem v neki meri hotela tudi doseči. Če z boljo prideš k boli, se združita in lažje je človeku.«

Pogledali sva si globoko v oči, kakor sestrì, ki se poznata že davno, in utihnili. Zunaj so utrinjajoče zvezde begotno iskale poti v zimsko pokrajino.



F. Zupančič:

OBISKANJE

Kadar ostanem sama, vsa sama zase in premišljam vsakdanje življenje;

kadar se mi zdi, da bi moralo biti življenje ena sama zbranost, da bi poizkusila odkriti »zakaj«, ki dušo razburja;

ko sem čisto blizu nešteti hrepenenj, istinite čistosti duha — ter se niti ne spomnim telesne težnje —

tedaj me navdajajo misli, kakor iz najskritejših nadzemskih moči, odkritja, ki jih nikdar ni nikak duh zmogel ugotoviti in vse ono, ki je v meni postane izraz vesoljstva, večen glas nepoznane resnice, in za trenutek stojim v večnosti.

Eno samo besedo vsaj, eno samo onih rajskih, ki sem jih čula odmevati sedajle v duši, bi vam, sestre, ki čakate in ne veste, zakaj, in ne veste, do kedaj bo trajalo to pričakovanje, bi vam rada povedala. Toda ne; ne morem.

Do groba bom ostala nema; nema z odmevom Tvojega glasu, Gospod, ki si se ponižal obiskati srce moje zapuščeno.

In če sem želela odkriti drugim najvišje povelje — uboga grešnica! — odpusti mi, Bog vsemogočni, ki sodiš in razpolagaš s skrivnostnimi močmi!

Preveč je itak že, da si, Vsemogočni, en sam trenutek obiskal ubogo, bolno mojo dušo z dihom poživljajočim. Klonim glavo, da se skrijem in prosim usmiljenja.

PRAZNIK KRISTUSA KRALJA

M. Elizabeta:

KRALJU NAPROTI ! *

*Zarja otvarja nočne kulise,
riše na iztok škrlatne obrise
časo odpirajo bele narcise,
v dalji dani se.*

*Soncu se klanjajo bilke na trati,
v vetru pozvanjajo šopki bogati,
rožnatih breskev cvetovi košati
v rosi so zlati.*

*Lipe otirajo sen si raz lice,
jutranje himne prepevajo ptice,
soncu pošiljajo sinje gorice
blažene klice.*

*Kralju naproti v jutro veselo!
Tisoč želja se je v meni razvnelo,
kmalu srce bo radostno objelo
hostijo belo ...*

Obmejni Slovenec:

ZAKAJ MORAMO LJUBITI SVOJ NAROD

Ljubiti moramo vse ljudi. Tudi sovražnika ne smemo izključiti iz naše ljubezni do bližnjega. Drugo vprašanje pa je, če moramo vse naše bližnje, z drugo besedo: če moramo vse ljudi *enako* ljubiti? Katoliški moralist p. Noldin D. J. odgovarja na to vprašanje: »Bili so, ki so trdili, da delajo proti krščanski popolnosti oni, ki enega bližnjega bolj ljubijo nego drugega zaradi sorodstva ali človeškega prijateljstva. Toda *motijo se*: kajti sama razumna narava nas priganja, da one *bolj ljubimo*, ki so z nami ožje zvezani; milost pa ne razdira, marveč spopolnjuje naravo. Zato tudi z nadnaravno (krščansko) ljubeznijo smemo in moramo one *bolj ljubiti*, ki so z nami ožje zvezani. Isto potrjuje zgled Kristusov, ki se o njem v evangeliju pripoveduje, da je sv. Janeza bolj ljubil nego druge učence.«

»Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe« torej ne pomeni, da moramo svojega bližnjega ljubiti z enako jakostjo kakor samega sebe in tudi ne, da moramo vse naše bližnje ljubiti z enako stopnjo ljubezni, marveč to pomeni, da moramo bližnjega ljubiti — slično kot samega sebe — zaradi Boga in da moramo bližnjemu vse to privoščiti, kar sami sebi privoščimo. Narava sama nas priganja k temu, da

* Iz knjige »Slava sveti hostiji« (M. Elizabeta). Dobi se v uršul. samost. v Ljubljani.

one bolj ljubimo, ki so z nami z vezmi *narave, krvi, sorodstva* tesneje zvezani; v naravi sami je utemeljeno, da si morajo večjo ljubezen izkazovati mož in žena, starši in otroci, bratje in sestre, krvni sorodniki, pripadniki istega naroda ali sonarodnjaki. To je izrecno poudarjal celovški škof Adam Hefter v svojem pastirskem listu za postni čas l. 1934., ko je pisal: »Vsak človek je naš bližnji, prijatelj ali neprijatelj, pripadnik iste ali kake druge vere, član istega ali kakega drugega naroda. S tem pa nikakor ni rečeno, da ne pozna ljubezen do bližnjega nikakih stopenj in da si je vedno enaka. Razumljivo je, da bo ljubezen večja do tistih, s katerimi smo po krvi tesneje zvezani, kakor do očeta, matere, bratov in sester, sonarodnjakov.«

Lehmen-Cathrein D. J. pravi v svojem »Učbeniku moralne filozofije« (Lehrbuch der Moralphilosophie) 4. izdaja, str. 119: »Ljubezen do soljudi se mora držati gotovega reda: čim tesneje je kak človek z drugim zvezan, tem več ljubezni mu je dolžan.« In dr. Jos. Ries pravi v svojih Nedeljskih evangelijih pri razlagi prilike o Usmiljenem Samarijanu: »Sicer so vsi ljudje naši bližnji, a niso nam vsi enako blizu: čim bližji nam je kdo, tem bolj ga moramo ljubiti.«

Ni dvoma, da so nam ljudje, ki govorijo isti jezik kakor mi, ki pripadajo isti narodnosti kakor mi, bližji nego drugi ljudje. Zato jih moramo po krščanski morali bolj ljubiti nego druge ljudi. Dolžni smo torej lastnemu narodu in pripadnikom lastne narodnosti večjo ljubezen nego drugim narodom ter pripadnikom drugih narodnosti. Kristjan torej *sme* in *mora* svoj narod bolj ljubiti nego druge narode.

Jasno je, da mora ta ljubezen do lastnega naroda obsegati vse pripadnike naroda. Biti mora univerzalna. Ves narod tvori eno veliko družino. Tudi bratje in sestre, ki prebivajo zunaj mej narodne države, spadajo k tej družini. Dà, baš ker so najbolj ogroženi, jim je treba skazovati še prav posebno pozornost in ljubezen. Podobno kakor skazuje tudi telo svojim ogroženim, bolnim, trpečim udom prav posebno svojo pozornost, brigo in skrb. Tudi za nas velja geslo nemškega narodno-obrambnega (v resnici: narodno-napadalnega) društva Schulverein Südmark:

Den Brüdern im bedrohten Land —
warmfühlendes Herz, hilfreiche Hand!

(Bratom v ogroženi deželi — gorkočuteče srce, na pomoč pripravljeno roko!)

Jasno in temeljito obravnava ljubezen do lastnega naroda Franc Spirago v svojem katoliškem ljudskem katekizmu, ki je izšel že v 60.000 izvodih. Spirago pravi:

Kristjan *sme* in *mora* svoj narod bolj ljubiti nego tuje narode, kajti ta ljubezen je že od narave v človeku in je krščanska vera ne odpravlja, marveč jo povečuje in goji. Če se pravi: »Kristjan *sme* ljubiti svoj narod?«, je rečeno premalo. Treba je reči: »Kristjan *mora* ljubiti svoj narod?«. Ljubezen do samega sebe in do staršev tudi ni samo dovoljena, marveč zapovedana. In *zakaj* naj ljubimo narod, iz katerega izhajamo in ki mu pripadamo? Zato, ker je narod velika družina, veliko krvno sorodstvo. Kakor svoje krvne sorodnike bolj ljubimo nego tujce, tako moramo tudi svoj narod bolj ljubiti kakor tuje, ne da bi tuje prezirali ali sovražili. Ljubezen do naroda je torej utemeljena v naravni postavi, to je: v volji Stvarnikovi. Kakor nam je dal Stvarnik od narave večjo ljubezen do staršev nego do drugih ljudi v srce, tako nam je dal v srce tudi večjo ljubezen do naroda., iz katerega izhajamo in ki mu pripadamo. Ljubezen do naroda je torej *predpis naravne postave*.

Kršćanstvo pa predpisov naravne postave ne odpravlja. — *Napako stori, kdor je nasproti lastnemu narodu brezbržen ali če zataji pripadnost do njega. Napako pa stori tudi tisti, kdor ljubezen do naroda pretirava.* Pripadniki vseh narodov so otroci enega Očeta nebeškega in zato med seboj bratje in poleg tega so v katoliški Cerkvi združeni v eno veliko družino božjo.

Razlog, da smemo in moramo svoj narod bolj ljubiti nego druge narode, je torej ta, da nam je naš narod po naravi *bližji* nego drugi narodi. *IZ ISTEGA RAZLOGA smo dolžni tudi druge slovanske narode bolj ljubiti* nego neslovanske narode. Kajti vsled jezikovnega in plemenskega (krvnega) sorodstva so nam *slovanski narodi po naravi bližji nego neslovanski narodi*. Razumna narava nas pri-ganja, da one bolj ljubimo, ki so z nami tesneje zvezani. Pa tudi z nadnaravno, to je krščansko ljubeznijo *smemo in moramo* one bolj ljubiti, ki so z nami tesneje zve-zani. Slovanska vzajemnost je torej globoko utemeljena v krščanski etiki. Slovani so si dolžni posebno ljubezen med seboj. To je ne samo zahteva narave, marveč tudi zahteva vere. Za vernega Slovana je ljubezen do ostalih slovanskih bratov in sester npravstvena, etiška dolžnost. Kot kristjani in Slovani smo dolžni, da molimo za spreobrnitev Rusije.

Smemo in moramo torej ostale slovanske narode: Hrvate, Srbe, Bolgare, Čehe, Slovake, Poljake, Ruse, Lužiške Srbe — *bolj ljubiti* nego druge narode. Beseda o slovanskem bratstvu ni prazna fraza. — Ljubezen pa se kaže v medsebojni podpori in pomoči. Mržnja, brezobzirna sebičnost in samoljubnost ter sovraštvo med slo-vanskimi narodi je torej še posebno *nemoralno in graje vredno*. Noben slovanski narod torej nima pravice, da je proti ostalim slovanskim narodom brezbržen ali celó brezobziren in sovražen. Slovanski narodi so dolžni, da svoje koristi spravijo v sklad s koristmi drugih slovanskih narodov. Med slovanskimi narodi ne sme vla-dati pogubno in nekrščansko geslo liberalizma ali individualizma: »Vsak zase!«, marveč geslo krščanske ljubezni in vzajemnosti: »Vsak za vse — vsi za vsakega!«

*Bog živi vse Slovene,
ogrete od ljubezni ene! —*

Sv. Ciril in Metod — *združita slovanski rod!*



† *Tilka Lamprechtova - Dušica:*

BELE VRTNICE

(*Nadaljevanje.*)

Ljudje opazijo in vidijo vse. Na to niti pomislil ni. V bodoče hoče paziti na njeno čast . . .

Tedaj je vstopila. Jutranjo obleko je bila zamenjala s preprosto belo in njene lase je pokrivala bela koprenasta kapica. Istočasno pa je vstopila tudi strežnica, očividno radovedna, kakšno bo »prvo« sre-čanje med tema dvema vrhovnima osebama zdravilišča. Navzočnost strežnice ga je nekoliko zmedla. Dvignil se je in ji stopil nekaj ko-

rakov nasproti, a besede, ki bi bila primerna, ni našel. Vanda mu je prihitela na pomoč. Mirno in rahlo se je poklonila:

»Dovolite, da se vam predstavim, gospod primarij. — Sestra Vanda Dragojevičeva, — poslana od gospoda dr. Holzerja. Tu so moja spričevala in priporočila.«

Ob njeni hladnokrvnosti je tudi on našel svoj navadni, službeno-resni glas:

»Me veseli, gospodična! Moje ime vam je že tako znano. Da. Holzer mi je včeraj pisal in se izrazil zelo ugodno o vas. Upam, da bom tudi jaz našel v vas pomočnico, kakršno rabim. Torej, pozdravljena!«

Podal ji je roko in ji ponudil stol.

»Prosim, sestra Vanda! Lahko se kar tukaj nekoliko pomeniva. Predvsem bi vas opozoril, da želim v sestri nadzornici imeti ne služabnico, nego pomočnico in tovarišico, ki se ne omeji na »predpisane dolžnosti«, ampak, če je potrebno, žrtvuje tudi del prostega časa, prime tu in tam tudi za delo, katero ne spada naravnost v njen delokrog.«

»To hočem, gospod primarij. Srečna sem v zavesti, da bom smela po svojih močeh sodelovati pri rešitvi velikega in pomenljivega vprašanja: Kako ljudi rešiti jetike.«

»Prav tako! Torej od danes naprej, moja desna roka!«

Iznova ji je podal roko in nato nadaljeval svoje razlaganje; svoje načrte, svoje želje, svoje misli, vse ji je odkrival kakor nekdanj in Vanda je, sedeč mu nasproti, uživala kakor nekdanj. Navdušen ji je odkrival svoje uspehe, svoje izkušnje, na katerih je zidal svoje načrte. Sledila mu je z napetostjo in ga tu in tam prekinila z vprašanjem. Pri tem ga je naslovila »primarij«. Ogledal se je in videč, da sta sama, pripomnil:

»Ali se hočeš norčevati, saj sva sama!«

»Ne norčujem se. Službene stvari obravnavava, torej je naziv primarija popolnoma na mestu. Treba je previdnosti, ker imajo stene tudi ušesa.«

»Podobna vprašanja sva že nekoč obravnavala, pa ti ni prišlo na misel, da bi me nazvala s 'primarijem'.«

»Takrat tudi še nisi bil.«

»Zate tudi zdaj nisem, vsaj tukaj ne. Tam v zdravilišču, da, tam naj še bo, če ne gre drugače, ampak tu v mojem domu sem samo Drago. Vrniva se nazaj v tiste dni, ko sva sedela na balkonu.«

»Ah, bili so lepi dnevi. Večkrat se jih spominjam.«

»Tudi jaz.« Dvignil se je in prijel Vando za roko: »Pojdi in oglej si moj dom.« Peljal jo je v drugo sobo in obstal pred njeno sliko:

»Dozdaj sem govoril tej sliki. Odzdaj te imam živo pri sebi. Sinoči, ko sem se vrnil iz gozda, sem našel te vrtnice. Ugibal sem, kdo bi mi jih bil poklonil, ker nisem mogel slutiti, da si ti v bližini. Postavil sem jih pred tvojo sliko, češ, naj neznana oboževalka ugane, komu je posvečena moja ljubezen.«

»Drago!«

»Pusti, da izgovorim. Tu je prostor, kjer sem bil in bom brez maske. Ves dan jo bom nosil, zaradi tebe, Vanda, zaradi tvojega dobrega glasu. Le kadar bova tukaj — bova prosta, tu bova odložila vse hladne predpise in se odpočila v prisrčnem in zaupnem pogovoru. Kaj ne Vanda, — zvečer boš prihajala sem, da si tu odpočiješ od dnevnega truda.«

»Drago, ali veš, kaj zahtevaš od mene? Ženska, ki zahaja zvečer v moško stanovanje, pa naj bo čista kot angel, je v očeh ljudi — vlačuga. Sicer se jaz ne zmenim mnogo za ljudsko mnenje, dovolj mi je zavest, da sem zvesta in čista pred lastno vestjo in pred Bogom. A prevzela sem službo nadzornice in ta me sili, da gledam tudi na to. Ako hočeva uspevati v svojem načrtu, morava dajati predvsem dober zgled.«

»Vanda, tako sem želel imeti tebe pri sebi in zdaj, ko si tu, naj se ljudem na ljubo odrečem lepim večernim uram? Nikdar! Dovolj sem imel prilike, da bi bil nepošten, če bi hotel biti. Toda nisem bil in tudi nikdar ne bom. Tebi, Vanda, se pa ne morem odreči, ker te potrebujem, da me podpiraš v mojem poklicu, urediš moj dom in obogatiš mojo dušo z zakladi svojega srca. Dal bom napraviti telefon iz moje v tvojo sobo, da te bom poklical, ko bom potreboval tvoje pomoči, tvojih nasvetov in tolažbe. Ali boš prišla?«

»Seveda, vselej bom prišla, kadar bom vedela, da potrebuješ zaupnega razgovora, toda telefonično me pokliči vedno sam. Zdaj pa mi pokaži moj delokrog.«

»Hvala Vanda!« Poljubil ji je roko in nato odprl mala vrata na hodnik. Šla sta v laboratorij in nato dalje po vsej zgradbi. Predstavil ji je uslužbenca, jo seznanil z bolniki in ji razkazal vse poseb-

nosti, ki so spadale v njeno ali njegovo službo. Vse to je vršil v službeni obliki, a vendar je čutila, da ji ne ukazuje, ampak da ji vse to izroča, priporoča, da ji vse to polaga na srce. Najzadnje — bila sta spet v laboratoriju — se je obrnil k njej in njegov službeni glas se je čudno raznežil:

»Sedaj sva prišla do zadnje točke, sestra Vanda. Kakor sem vam priporočil ves zavod, z vsemi prebivalci, prav tako vam priporočam vašo lastno osebo. Ne kratite si počitka, ne krepke hrane. Vzemite si čas za dnevne sprehode v gozd in predvsem, ne pozabite tu in tam potrkati na vrata te-le sobe.« Pokazal je na ordinacijsko sobo, v kateri je on sam preiskoval bolnike.

»Izrabila bom vašo dobroto, gospod primarij!« Z rahlim poklonom se je oddaljila. Primarij pa je poklical hišnika in mu ukazal napeljati telefon iz svojega v njeno stanovanje. Še isti večer mu je hišnik javil, da je vse v redu. Drago je takoj pozvonil, a nihče se ni odzval . . . Nekoliko slabe volje je odložil Drago slušalo in se lotil dela. Medtem se je Vanda sprehajala po gozdu.

Novi vtisi tega dne so ji legli s svinčeno težo na živce in morala je nekoliko ven v prosto naravo. Krasen večer je bil. Polagoma se je mrak spreminjal v temo, ki je objemala zemljo in zastirala v neprodorni plašč gozdove in polja. Z mnogoštevilnih oken zdravilišča so žarele lučice, podobne zvezdam na nebesnem svodu. Ob gozdu je bilo tiho in skrivnostno in nekaj hipov je Vanda sanjari. Kmalu pa se je otresla teh sanj, ki so jo odvajale proč od resničnosti in ji slabile voljo. Tedaj je zapel zvon v daljavi večerni pozdrav Mariji. Vanda je dvignila svoj pogled v nebo in prosila Brezmadežno moči zase, za svoj poklic in zanj, ki se žrtvuje tako nesebično za druge.

Čutila je, da je prevzela težko breme. Vanda pa je čutila še nekaj, čutila je, da je samo ženska. Vsekakor ženska z močno voljo in čisto ljubeznijo. Ravno ta ljubezen jo je mučila najhuje, saj jo je tirala v neprestane boje, ji nalagala žrtve in premagovanja. Drago pa — mesto, da bi ji pomagal preko teh bojev, — jih še izziva. Njegova vera v njeno moč in čistost je tako velika, da mu ne pride niti na um, da jo s svojim obnašanjem razburja, da jo naravnost muči.

Mogoče bi bilo vendar bolje, ako ne bi bila prišla sem? Ah, ko pa je tako hrepenela po njem in tu se ji je nudila tako lepa prilika, da je mogla biti stalno pri njem, ne da bi vzbujala pozornost.

Njena ljubezen, kakor je močna, tako pa je tudi — nevarna, ker zakona ne more skleniti.

Drago je zdravnik in samo zdravnik in s tem, da je ona blizu njega, da je v njegovem varstvu, je zanj vprašanje ljubezni popolnoma rešeno. Zanj da, a zanjo?

V njej pa trepeče dalje in čedalje močnejše tisto posebno hrepenenje, ki ga ji je položil v dušo modri Stvarnik — klic materinstva.

Njena duša je bogata, dovolj bogata, da se odzove temu klicu, a njeno telo? Ah, saj je jetiki podvržena ženska!

Jetika — bolezen, ki velja za neozdravljivo, ki brani ženski odzviati se sladkemu klicu duše, klicu materinstva.

Kako sovraži to bolezen! Zato hoče z vsemi močmi sodelovati v boju zoper njo, s katero se je dozdaj sama borila. Toda, ali je sama že varna pred njo? Mogoče se nenadoma povrne? Ne, ne sme se! Boriti se hoče z njo z vsem, kar ji je na razpolago in predvsem z močno voljo. Kdor resnično hoče, more mnogo.

Izzivajoč so zrle Vandine oči v nočni mrak, kot bi iskale kruto nasprotnico in njene ustnice so polglasno šepetale:

»Okrutnica! Mnogo si mi vzela, mnogo, enega mi nisi mogla — ljubezni do ubogih in trpečih. In ta ljubezen bo nadalje živela v meni in — njena moč bo morda končno vendarle zmagala!« In spet so zašepetale njene ustnice molitev, ki se je zlila v tiho vdanost: »Oče, zgodi se tvoja volja!«

Kako lepa je bila Vanda v tem hipu in še lepša je bila njena duša. Z dopadenjem je zrl na njo Vsemogočni. Ko pa je njen angel spet zaprosil za njo, je menil dobrotno:

»Ne še, ne mudi se še. Rad vidim junaštvo plemenitih src in v njih čisto ljubezen . . .«

* * *

Pozno se je vrnila Vanda iz gozda. Ko je prišla v svojo sobo, je opazila telefonski aparat. Mogoče jo je Drago že klical? Ne, danes je preveč utrujena. Pripravila je posteljo za počitek in se slekla. Ravno je hotela ugasniti luč, ko se je oglasil telefon. Vzela je slušalo in se oglasila:

»Si ti, Drago? Kaj želiš?«

»Si vendar tam? Klical sem že prej, pa se nisi oglasila. Mislil sem, da aparat ne deluje.«
 »Nisem bila tu. Šla sem malo ven v čarobni večerni mir.«
 »Sanjarit?«
 »Tudi!«
 »O meni?«
 »Ne vem.« Želel je, da bi rekla »da«, bil je nekoliko razočaran.
 »Ne prideš nocoj k meni?«
 »Sem že v nočni obleki.«
 »To je končno vseeno. Saj sva prijatelja.«
 »Ravno zato! Torej drugič.«
 »Potem lahko noč! Naj se ti kaj lepega sanja!«
 »Enako! Lahko noč, Drago!«
 »Oprosti, kdaj vstajaš zjutraj?«
 »Če je lep dan, ob petih.«
 »In greš na sprehod v gozd?«
 »Da.«
 »Torej na svidenje in še enkrat: lahko noč!«
 »Lahko noč!«

* * *

Vanda je vestno vršila svojo službo. Bila je povsod, kjer je bilo kaj dela. Drago jo je občudoval in jo tudi pred drugimi imenoval svojo desno roko. Navadil se je nanjo, da skoro ni mogel začeti, še manj pa končati nobenega važnejšega opravila brez nje. Spremljala ga je pri njegovih vsakdanjih pregledih, vedela je že naprej, kaj bo rabil, vse je imela pri roki. Pri operacijah, ki sicer niso bile pogoste, a so vendar tu in tam prišle na dnevni red, je bila zraven. Tiho in neslišno se je gibala, da je skoro ni bilo opaziti in vendar je bila vedno tam, kjer jo je rabil. Če je potreboval kak inštrument, mu ga je hitro poiskala in izročila. Tudi v pisarni mu je pomagala. Drago si je sicer očital, da jo izkorišča, a zgodilo se je, da jo je večkrat povabil, da mu je pomagala.

Z nastavljenici je bila prijazna, pa tudi stroga. S tem je dosegla, da je v vsem zdravilišču vladal red in točnost. Razna majhna nespo-razumljenja in pritožbe manj važne vsebine je reševala sama in s tem prihranila mlademu primariju mnogo časa in sitnosti. Kot nadzornica je imela dostop v vse prostore zdravilišča. Drago je ta dostop še razširil, ker ji je dal ključke od svojih sob. Takoj prve dni je preure-

dila nekatere sobe, predvsem svojo. Tudi Dragove sobe ji niso uga-jale, žalile so njen izvežban lepotni čut. Kadarkoli je v njegovi od-sotnosti prišla v njegovo stanovanje, je spremenila zdaj to, zdaj ono. Na pisalni mizi so vedno dehtele sveže cvetice.

Rad se je vračal Drago zvečer v svoj dom. Že ob vstopu je čutil, da je bila v sobi. Razni mali predmeti, ki jih je znala tako okusno razvrstiti med pohištvo in že sam dih sobe je bil ožarjen z njeno očarujočo milino.

Cvetke so mu pripovedovale, kje je hodila, ko jih je trgala. Enkrat umetno vzgojene vrtno cvetice, zopet drugič cvetje zelenega gozda. In še nekaj je opazil: Četudi je bilo cvetje eno- ali večbarvno, nikdar ni bilo rdeče. Spomnil se je svojih belih vrtnic — — —

Zvečer jo je večkrat klical k sebi. Tu in tam je res prišla. Bilo je prijetno ob takih večerih. Sedela sta ob mizi, na kateri je v samo-varju vrel čaj in se razgovarjala.

Bila je tako vzvišena v vlogi gospodinje, da je često stopil k njej in jo poljubil. Nasmehnila se mu je, a ostala je mirna in zbrana. Ko bi slutil, koliko bolesi je povzročil v njej njegov poljub! A ni slutil, ni vedel! Nikdar je niso premagala čuvstva, hrabro se je bo-jevala s svojim srcem.

Drago si je večkrat skoro želel, da bi se mu spet enkrat vrgla v objem, kakor takrat v tisti gorski samoti, da bi jo potem mogel tola-žiti, toda Vanda je bila mirna — in če je bil on prečuvstven, — je nekaj večerov zaman prosil za njen obisk.

S časom mu je postala neobhodno potrebna. Vedela je to, ve-dela je ono. Ena edina beseda, da, en edini pogled bi zadostoval, da bi Drago zavrzel svoje zdravniško načelo in — ubogal človeka v sebi. Lahko bi postala njegova žena . . . Saj to je želela. Rada bi ovila roke okrog njegovega vratu, rada bi se vdala mehki čuvstve-nosti, toda niti korak mu ni hotela naproti. Sam naj se odloči, toda ne v hipu razburjenja, ampak trezno in premišljeno. To je bila njena želja, ki je pa ni hotela uresničiti s tem, da bi ga prosila ljubezni. Ne, sam naj spozna, sam naj se odloči. Tako se je borila sama s seboj in skrivnostno željo, da bi postala mati, vsak dan izročala božji Ma-teri, da jo izpolni, toda vedno je pristavila: Če je to božja volja.

Tu in tam so obiskali mladega primarija nekdanji sošolci, to-variši in znanci. Ob takih prilikah je povabil Vando in jo prosil, naj prevzame vlogo gospodinje. Prišla je in pripravila čaj. Drago je bil nemalo ponosen na svojo gospodinjo. Bil je vaje, da so jo občudo-

vali in tudi njega samega je vedno znova očarala. Zdela se mu je iz dneva v dan lepša.

Marsikateri izmed gostov se je vprašal sam pri sebi, kakšno je razmerje med mladim primarijem in lepo sestro nadzornico. Opaziti ni bilo ničesar, vsaj ničesar več ko soglasje in medsebojno spoštovanje. Ta ali oni se ji je skušal približati, a vsak se je prej ali slej prepričal, da se trudi zaman. Vanda je znala preprečiti vsako slabo mnenje, in sicer tako obzirno, da se je marsikateri komaj zavedel, da je dobil »košarico«. Prišla je na glas ljubeznive, a nedostopne oboževanke in posledica tega je bila, da so se še bolj zanimali zanjo in poskušali vse mogoče in nemogoče, da bi odkrili skrivnost lepe, a hladne Vande. Marsikdo se je začel zanimati za zdravilišče. Obiski so se množili. Drago je bil ponosen na te obiske, večkrat pa je bil zaradi njih tudi nevoljen. Dasi je bil vse prej kot ljubosumen, mu vendar niso bili vseh drzni pogledi, ki so objemali Vando. Zdelo se mu je, da to žali njeno čistost.

Vanda je res trpela pred temi pogledi, pred tem opazovanjem. Vedela je, kaj bi ljudje radi videli in zvedeli in podvojila je svojo čuječnost. Tudi najboljši opazovalec ni imel vzroka dvomiti o njej.

Končno so se vendar vsi strinjali v mnenju, da imata mladi primarij in še mlajša sestra med seboj nekakšno skrivnost, zaradi katere jima je zakon nemogoč. Toda kakšno?

To je bilo vprašanje, za katero se jih je mnogo zanimalo in o katerem se je često razpravljalo. Tudi v klubu, v katerega je zahajal Milan, je bilo slišati ime Vanda. Tudi Milan ga je neki večer slišal. Par stavkov je zadostovalo, da je vedel, da govorijo o njegovi, ne, o Dragovi Vandī. Ej, lahko bi jim dal odgovor na vsa vprašanja! Pa se je delal nevednega in vprašal:

»Vanda, kakšna Vanda?«

»O sestri Vandī govorimo,« mu je pojasnil mlad inženir, »kako, da ti ne veš, kdo je ta lepotica?«

»Vseh žensk pa vendar ne morem poznati!«

»Vseh?! Ampak Vanda je nekaj posebnega. Živi tam v gorski samoti — lepa, a tudi ponosna in nedostopna ko vila. Vsakemu, ki se ji skuša približati, da košarico, a tako ljubeznivo, da jo še bolj ljubiš in občuduješ.«

Tako je govoril inženir. Drugi so pritrdjevali. Milan pa se je še vedno delal nevednega. Tedaj pa se je eden navzočnih domislil:

»Veste kaj? Milan naj gre poskušat srečo!«

»Bravo!« so vpili vsi prek, oni pa je nadaljeval: »Vidiš, ti si strokovnjak v pridobivanju in osvajanju. Mogoče ti uspe, kar je nam spodletelo, ali vsaj ugameš njeno srčno skrivnost. Škoda je, res škoda, da se skriva v tistem gorskem gnezdu in samotari.«

»Samotari menda ne. Saj je okrog pet sto ljudi tam gori, med temi nekaj lepih fantov in primarij je tudi mlad in neoženjen.«

»Saj to je ravno, kar nas tako zanima. Očividno se dobro razumeta — primarij in sestra Vanda, — a vendar ni opaziti med njima ničesar, kar bi moglo vzbuditi pozornost. Neumljivo, da Drago ne izgubi hladnokrvnosti ob njej?!«

(*Dalje prihodnjič.*)



Ž E N A I N D E L O

Smersu R.:

DELAJSKO VPRAŠANJE

Delavsko vprašanje je toliko staro, kot človeštvo samo in je bilo mnogokrat odločilne važnosti pri raznih političnih in drugih družabnih pokreth. Upori sužnjev v starem veku, kmečki upor v srednjem veku, agrarni pokreti in pa sedanja borba delavskih organizacij za socialno in politično zboljšanje položaja delavstva so primeri mogočne borbe, ki se od prvih početkov zgodovine pa do danes bje med izkoriščanim delavstvom in med rimskim patricijem, srednjeveškim graščakom in modernim kapitalistom. Ni daleč za nami čas, ko je bilo delovno ljudstvo popolnoma brez pravic. Naj opomnimo le to, da je bilo tlačanstvo odpravljeno v Franciji leta 1789., na Pruskem leta 1806., pri nas pa šele leta 1848.

Vse 19. stoletje je živa priča najbrezobzirnejšega izrabljanja industrijskega delavstva. Tovarne, ki so se tedaj gradile, v večini primerov niso odgovarjale niti najosnovnejšim zdravstvenim zahtevam, tako da so bile prave grobnice delavskega zdravja. Tudi se ni gledalo na starostno dobo delavstva, celo mladina v najnežnejših letih je bila zaposlena v rudnikih ali drugih nezdravih podjetjih. Na delavni čas se tudi ni oziralo. Zlasti zelo so trpele delavke. Ne glede na njihovo slabotnejšo telesno konstitucijo so morale opravljati najtežja dela po 14 ali več ur na dan. Na Angleškem je prišlo do delavskih uporov, do porušenja tovarn, pa tudi v drugih državah je prišlo do uporov.

Ta obupni položaj delavstva pa je imel za posledice, da se je vzbudila delavska zavest. Delavstvo se je zbudilo, je začelo misliti, se je začelo pripravljati na obrambo in pa tudi na boj. Na Angleškem so se začeli delavci združevati v organizacije, katerih naloga je bila boriti se za bolj človeške delavne pogoje. Zbudili so se tudi drugi narodi in delavsko vprašanje je postalo ob koncu 19. stoletja mednarodno vprašanje. Tako se je leta 1890. vršila v Berlinu konferenca o mednarodnih odredbah za zaščito delavstva. Po svetovni vojni so v mirovnih pogodbah sklenile-

države, da se ustanovi mednarodni urad dela, ki naj bo izključno posvečen delavskemu vprašanju.

In danes? Danes je delavsko vprašanje centralno vprašanje vseh vprašanj. S tem pa še ni rečeno, da bi bilo tudi že dobro in pravilno rešeno. Še se gode delovnemu ljudstvu velike krivice, posebno v državah, kjer vlada nevednost in neizobraženost, toda brez dvoma ni daleč čas, ko bodo napor delovnega ljudstva, napor najboljših mož človeštva, ki so posvetili svoje življenje reševanju tega vprašanja, kronani z uspehom, da bo namreč zavladata socialna blaginja in krščanska ljubezen med stanovi. Ne smemo pričakovati raja na zemlji, smemo pa zahtevati in upati, da bo življenje vredno in primerno človeku. Ta zavest in to prepričanje nas mora spremljati vedno in povsod, to zavest moramo vcepljati v dušo vsakogar, potem bo delavsko vprašanje našlo svoj odgovor, ki ga človeštvo že tako težko pričakuje.

Pri vsem tem pa ne smemo pozabiti na to-le: Delavca bo rešil nauk Kristusa in Njegove Cerkve. Papeži so nam dali v svojih delavskih okrožnicah smernice in te smernice so za nas edini kažipot pri reševanju delavskega vprašanja. Odklanjati moramo vsako polovičarstvo, vsako koketiranje s socializmom, ker to papež odločno obsoja. Naše geslo je: S Kristusom v boj za pravice našega delavstva!

POTRDILO DELODAJALCA

Član ali pa svojec okrožnega urada se morata, kadarkoli hočeta prejeti od urada kake dajatve, zglasiti pri uradu, oziroma uradovem zdravniku s potrdilom delodajalca. Potrdilo delodajalca je legitimacija za člana. Če je ta legitimacija tako izpolnjena, kakor se to zahteva, potem dobi član s tako legitimacijo takojšnjo zdravniško pomoč.

Potrdilo delodajalca mora imeti troje lastnosti: biti mora v vseh rubrikah čitljivo in točno izpolnjeno, biti mora po članu in delodajalcu podpisano. Delodajalec mora poleg podpisa pristaviti štampljko. In slednjič ne sme biti staro nad 3 dni.

Zdravnik je dolžan, da se iz podatkov na potrdilu prepriča, ali je tisti, ki zahteva razne zdravniške dajatve, član urada, oziroma njegov svojec, ali ne. Če zdravnik vidi, da tisti, ki išče pri njem pomoči, ni več zaposlen, tedaj poizveduje, koliko časa je bil zaposlen v zadnjem letu in v zadnjih dveh letih. Za to zaposlenost mora imeti član s seboj dokaze (delavsko, poselsko knjižico itd.).

V primerih, ko ni nujno potrebna zdravniška pomoč, mora zdravnik odkloniti člana, ki ne bi prinesel potrdila delodajalca in ne bi mogel dokazati daljšega članstva.

Brez potrdila se sme član zglasiti pri zdravniku samo v res nujnih primerih, ko je zdravniška pomoč nujno potrebna in ima iskanje potrdila delodajalca lahko usodne posledice. Toda tudi v teh primerih mora član takoj nato, ko je zdravniško pomoč dobil, preskrbeti si potrdilo delodajalca in ga predložiti uradovemu zdravniku.

In še v enem primeru se sme delavec zglasiti pri zdravniku brez potrdila delodajalca, namreč v primeru, ko delodajalec delavcu noče izročiti potrdila. Seveda pa mora v takih primerih član na kak drug način dokazati, da je res član urada.

V vseh drugih primerih pa dobi član zdravniško pomoč le z navedenim potrdilom.

Gruden F.:

PISMO V MESTO

Draga Stanka,

prav pridna si, da se me v mestnih šolah tako zvesto spominjaš. — Tudi jaz bom takoj odgovorila na tvoje obširno pismo.

Píšeš, da vsi vtisi, kar si jih v minulih počitnicah nabrala v naši vasi, vendarle niso najboljši; da si si sama drugače predstavljala nepokvarjeno slovensko kmečko ljudstvo; pa tudi marsikaj, kar si opazila pri prebivalcih delavske kolonije onkraj vasi, ti menda ni bilo všeč.

Vzemiva kar prvo, kar nisi mogla razumeti: ko ti je ona mlada kmečka deklica dejala, da je najbolj vesela takrat, kadar ima novo obleko. Pa si premišljevala ti, kako je s teboj: pregledaš garderobo, — največkrat naredi to še mama, ker tebi bi bilo morda še vseeno, v kakšni obleki greš na cesto — pa vidiš, da ni nobene pripravne obleke več za to ali ono priliko; morda greš mimo izložbe, pa vidiš blago, ki ti je posebno všeč: nikdar še ni bila mamina blagajna tako prazna, da tebi ne bi mogla takoj ustreči; skoraj vselej pa je mama tudi tvojih misli, da uvidi potrebo po novi obleki. Kako bi mogla navezovati svoje srce na stvar, ki je čisto umevna kot vsakdanja potrebščina: ali si mar že bila kdaj prav iz srca hvaležna za košček vsakdanjega kruha?

Kako je pri nas to drugače! Tisto, kar kmečka gospodinja ob tržnih dneh dobi za ono, kar v košarici ali cekarju prinese v mesto, je komaj za sol in pa za najpotrebnejše. Le enkrat se ustavi tam ob stojnicah in preračunaj, koliko vrže vsebina takega cekarja: dva litra pšena, v njem položenih deset do dvajset jajec, pa še nekaj šopkov peteršilja, majarona, korenjčka, pa morda še v kurniku poleg dva, trije mladi petelinčki ali pa putka, ki se je že iznesla. Potem pa pojdi z gospodinjo po mestu, od trgovine do trgovine, s tistimi dinarčki v denarnici in računaj: za sol mora biti in za petrolej, sedaj ob dolgih večerih, ko je treba zvečer obrezovati repo in korenje; otroci ne bodo več mogli bosí v šolo: za templjance skoraj mora prihraniti; če pa še kaj ostane, no, potem bo pa že kupila en četrt ali pol kg sladkornih kock, da vsaj sebi in najmlajšemu ne bo dajala saharina v kavo in čaj in še malo lepe moke, da bodo v nedeljo jedli rezance na juhi in še otrok bo potem tekkel s steklenico po olje...

Oče pa dobi denar le, kadar proda živino iz hleva; pa če bo sedaj v jeseni kaj prida kupčija za krompir in fižol; — žitne cene ga ne brigajo; saj tako ni pridelal za vse leto in bo pred novim treba kupovati moko. — On pa mora najprej plačati zavarovalnino, če bi se le primerila kakšna nesreča, česar nas varuj sv. Florijan; pa davki še niso plačani; pa h kovaču in kolarju je že tako sitno hoditi, ker imata že od vsega leta račun skupaj...

Potem, potem seveda ne bo odjenjala mati in dekleta, da bo treba kupiti kakšne čevlje in pa obleko. Saj nič ne reče: pridni so vsi skupaj in pošteno so delali vse poletje; pa je tako salamensko hudo za denar in v »gvantnih« trgovinah se tako malo pozna, da bi bilo kaj ceneje, da se človek res težko odloči za novo obleko.

Pa poglej še v delavsko ulico! Morda ti niti govorila nisi s samskimi delavkami, ki samo sebe preživljajo, z vsem ostalim pa skrbje le za svojo obleko. Pa še tem trda prede. Da bi le en teden morala prebiti ob njihovi hrani, ki je zjutraj skodelica mleka in kruh, opoldne pogret čaj in kruh ali kvečjemu najcenejše kosilo za tri ali štiri dinarje in morda komaj zvečer večerja ob družinski mizi. Le tako ali pa z dolgom vsepovsod se morejo razumeti vse lepe obleke delavskih deklet.

Kadar pa pogledaš v delavsko družino, kjer mora oče z dobrimi sto dinarji tedenskega zaslužka plačevati stanarino, drva in hrano, tam pa prav malo ostane za nove obleke.

Ali se boš potem še čudila, če so ti vaška in delavska dekleta z nekakim ponosom pripovedovale, kadar so imele nove nogavice ali koteninast predpasnik? Ali se ne zdi tudi tebi, da je res velik dogodek, kadar je nova praznična obleka? In, Bog ve, če meščanke doživite katerikrat tudi na zunaj cerkveni praznik tako živo, kakor pri nas na deželi: ko se po napornem in umazanem delu okoplješ in oblečeš čisto v novo; ves trud je pozabljen in tudi v tebi vse poje, ko med slovesnim potrkanjem zvonov hitiš v cerkev.

Ko boš prihodnje poletje spet prišla na počitnice, ne pozabi skleniti prijateljstva s kakšno staro kmečko ženico! Potem pa ob nedeljskem popoldnevu, ko bo prišla iz cerkve in spravljala praznjo obleko, posedi ob njeni starinski skrinji in opazuj, s kakšnimi spoštljivimi kretnjami bo zgibala posamezne kose in jih polagala v skrinjo. In ob vsakem kosu bo vedela povedati nekaj svoje in hišne zgodovine: o poročni obleki, katero si hodijo sedaj mestne gospodične izposojat za narodno nošo, pa tako malo pazijo nanjo; o židani ruti z rdečimi robovi, katero ji je mož prinesel takrat, ko je tako dobro opitala prašiče; o rdeči mareli, katero so imeli njena rajna mati, Bog jim daj dobro, — takrat je bilo materi dvajset let, sedaj jih ima pa ona čez sedemdeset, — v bali; pa še o židanem predpasniku, ki je bil takrat nov, ko se je hči Micka možila in o kočemajki, ki jo je kupila takrat, ko je sinaha prišla v hišo.

Ali sedaj slutiš, zakaj sem morala letos starim ženicam tako preplačevati kos za kosom, ko sem na vsak način hotela imeti popolno starinsko narodno nošo? In zakaj so me tako lahko navili do visokih cen? Saj sem včasih še domov prišla vsa solzna ...

Pozdravljam te!

Fräncka.

G O S P O D I N J S T V O

Žitne in vodne juhe

Žitne in vodne juhe spadajo k najbolj redilnim in nasitnim juham in prinesejo prijetno izmenjo v vrsto juh.

Splošno je treba vedeti o pripravi teh juh:

1. debelejšje mlevske izdelke, kakor: kaša, ješpren, ajdova kaša, je treba pristaviti v mrzlo vodo in dodatke (sadje ali sočivje) primerno dolgo z njimi kuhati.

2. drobnejši mlevski izdelki: moka, zdrob pa se vmešajo v vrelo tekočino ter se jim potem pridenejo dodatki.

3. Sladkor in začimbe je treba dodati že gotovi juhi.

Vse te juhe se lahko pripravljajo s pretnim maslom, ki jim daje prijeten okus.

Vinske juhe je treba pripravljati v zelo kratkem času. Večkrat jih dajemo v mrzlem letnem času in pogosto tudi bolnikom.

Sadne juhe. Te juhe učinkujejo zelo požavljajoče, uteše žejo in so zelo priljubljene. O njih je treba pomniti:

O njih je treba vedeti, da jih ne kuhamo s samim vinom, ampak le do polovice, druga polovica tekočine pa je že gotova juha od prejšnjega dne. Le na ta način imajo te juhe oni dobri okus in aroma.

Sadne juhe

Te juhe učinkujejo zelo poživlajoče, uteše žejo in so zelo priljubljene. O njih je treba pomniti:

1. Če kuhamo juho iz suhega sadja, je treba tega najprej oprati v topli vodi.

2. suho sadje je treba potem namočiti in ga potem s to vodo kuhati.

3. vsako sadje mora hitro, brez sladkorja in le tako dolgo vreti, da je kuhano, ker bi sicer izgubilo okus in barvo.

4. sladkor, ki ga dodenemo, naj vselej samo zavre.

5. za sadne juhe je treba kuhano sadje pretlačiti.

Ako so take juhe preredke, jih lahko zgostimo z raznimi mlevskimi izdelki, ki jih razpustimo v vodi in potem zakuhamo vanje.

Mlečne juhe

so najbolj redilne, so pa najbolj primerne za zajtrk ali večerjo in so posebno izdatne za otroke in bolnike.

O mlečnih juhah je pomniti:

1. ako je tako juha nekaka predjed, jo kuhamo iz posnetega mleka. Ker se tako mleko rado pripali, je dobro, da denemo vanj košček presnega masla.

2. da niso vse juhe enakega, namreč mlečnega okusa, je dobro, da denemo v vsako juho drugačno začimbo (cimet, orešek itd.).

3. mlečne juhe je treba kuhati v mlečnem loncu, to je tistem, ki ga rabimo samo za mleko, ker bi sicer juha vzela iz lonca duh in okus po jedeh, ki so se v njem kuhale. Vse mlečne juhe je treba zelo hitro kuhati. Mlečne juhe navadno zakuhamo z rižem, zdrobom, razžvrkljanim jajcem ali položimo nanje snežene kepice, ocvrt kruh ali kaj podobnega.

Pridna gospodinja ne miruje od zore do mraka, njenemu bistremu očesu ne uide noben prašek, kajti njen dom mora biti

vedno lep in čist. Prav tako kot pridna gospodinja je *Zlatorog-ovo milo*: njegova obilna snežnobela pena prodira pri pranju skozi vsako tkanino in očisti perilo tako natančno, da izgleda lepše kot novo. To posebno dobro lastnost *Zlatorog-ovega mila* poznajo naše gospodinje prav dobro in trdijo druga za drugo: »Le *Zlatorog milo* da belo perilo!« Vsaka gospodinja je srečna, ki se poslužuje *Zlatorog-ovega mila*! Priporočamo ga!

CUHINJA

Mesna pita. Napravi iz $\frac{1}{2}$ kg moke testo, kakor ga uporabljamo za štrukelj (gibanico). Ko testo malo počije, ga razvaljaj prav tanko in razreži na krpe, velike kot je dno srednje velike pekače. Na pomazano dno pekače položi najprej eno krpo, jo poskropi z mastjo, pomaži z nadevom in delaj tako naprej, da porabiš vse krpe in nadev. Po vrhu pomaži z raztepenim jajcem ter peci v srednje vroči pečici. Pečeno razreži v štirioglate kose in daj tople ali mrzle na mizo. Nadev: tri žlice sesekljanе čebule praži na masti, da zarumeni. 15 dkg govejevega, 15 dkg prašičevega in 15 dkg telečjega mesa potolci, zreži na koščke, deni v kozico k praženi čebuli, pokrij in duši, da se meso zmehča. Če treba, prilij par žlic juhe ali vode. Zmehčano meso zmelj ali sesekljaj s čebulo vred, prideni sok, v katerem se je meso dušilo, 5 žlic kisle smetane, en rumenjak, zrezane limonove lupinice, malo soli, drobno zrezanega zelenega peteršilja in dobro premešaj.

Makovi roglički (kifelčki). Napravi iz $\frac{1}{2}$ kg moke, enega rumenjaka, žlice presnega masla, pol žlice sladkorja, malo soli, 2 dkg že v mleku vzhajanega kvasu, rahlo testo ga pokrij, da vzhaja. Ko testo vzhaja, ga zvaljaj za nožev rob debelo, razreži na štirioglate krpe kakor dlan velike; deni na vsako krpo pol žlice mako-vega nadeva, stisni skupaj ter oblikuj rogličke. Zloži jih na pločvino in pokrij; vzhajane pomaži z jajcem, potresi z makovim zrnjem in speči v precej vroči pečici. Nadev: polij z vrelim mlekom $\frac{1}{4}$ kg stolčnega maka. Hladnemu primešaj 2 žlici smetane, žlico sladkorja in sneg beljaka.

Jetrna pašteta. Priprava: 30 dkg svinjskih ali telečjih jeter, 2 žemlji, 2 jajci, mast, dišave. — Mešaj žlico masti, da se peni, prideni rumenjake, nastrgana ali zmleta sirova jetra, v vodi namočene in ožmete žemlje, malo soli, ščep popra, sesekljanega zelenega peteršilja, sok od pol stolčene čebule in česna, zrezane limonove lupinice in sneg beljakov. Vse dobro premešaj, stresi v pomazano in z drobtinami potreseno kozico ali piškotni model ter peci dobre pol ure.

Ledvice z možgani. Razbeli v kozici malo masti, zarumeni 2 žlici čebule; prideni na tanke listke zrezano prašičjo ledvico in urno popraži, potresi s poprom in osoli. Prideni 15 dkg očiščenih možganov in praži še krog 10 minut, potresi z zrezanim zelenim peteršiljem in daj s kruhom na mizo.

VPRAŠANJA IZ ZDRAVSTVA

Odgovarja dr. M. Justin.

T. B. iz J.

V nogah od golen proti stegnom imate polno modrih žilic, kot žene, ki so imele veliko otrok. Stara ste 25 let in neomogućena. Pač pa je Vaša mama imela polno krčnih žil, katere je pri 12 otrocih dobila. Odkod to in kaj storiti, vprašujete. V zelo velikih primerih je to stanje vsaj v dispoziciji podedovano in pri Vas je gotovo. Porodi in trpljenje, premalo počitka pa to seveda poveča, preprečili pa ne bode, se mi zdi, tudi če se ne omožite. Podedovano je. Morete samo omiliti s pravilno nego nog in celega telesa. Redno se iztrebljajte, ogibajte se vsakega alkohola in v primeru potrebe, če bi se stanje poslabšalo, imejte noge povite, ozir. ležite en čas. Če se pa stanje kljub temu poslabša, so še neke injekcije v žile, ki iste osušijo, lahko se pa tudi izrežejo v celoti brez škode za nogo. To zadnje seveda le, če je za to dan vzrok. Določi to zdravnik. Tla iz »ksilolita« so za hojo gotovo težavnejša, če se bojite, da bi Vam ne izpodrknilo. To nogam gotovo škoduje. Pete iz gumija bi to preprečile morda. Da Vas pa v času perijodnega krvavenja tudi te žile bolijo, je verjetno. Tedaj le bolj počivajte. Gospodinj, kuharice, peki in sploh ljudje iz poklicev, kjer se mora veliko stati, tudi

sploh radi dobijo krčne žile, če imajo pa še po rodu dispozicijo za to, pa še prej.

K. M. M. pri S.

Oskrbujete punčko svoje nečakinje, staro 11 mesecev, ki je bila ves čas zdrava. Pred kratkim ste opazili, da ima včasih bolj, včasih manj smrdljivo sapo iz ust. Iz sorodstva jo ima slično njena babica. Kaj naj bi to bilo?

Če je sapa smrdljiva, je lahko vzrokov več. Če je otrok lačen, ali če ima vročino, ima duh po acetonu iz ust, ki je bolj kislikast. Če je nesnaga v ustih, je duh zopet drugačen, če je želodček pokvarjen, istotako. Nek poseben duh pa je pri neki bolezni, ki je v nosu in grlu, tako zvana »ozena«, ki jo pa določi le zdravnik in je silno težko popolnoma ozdravljiva. Z vestnim in natančnim zdravljenjem pa se tudi odpravi. Posvetujte se z zdravnikom!

K. T. P. (P. T. K. K.)

Zdravnik Vam je dejal, da imate vnetje maternice, sedežne kopeli, da Vam niso nič pomagale, še celo prehladili ste se, ker nimate pravilne kopalne priprave in primerne sobe.

Sedeče kopeli le rabite, ampak pravilno kot treba v primerni obliki in sobi, na kar takoj v posteljo, ko ste se obrisali; 10—15 minut je dosti.

Glede drugega Vašega vprašanja pa ne morem tukaj v Vigredi razpravljati. To treba osebnega razgovora z zdravnikom, ki bo gotovo konstatiral vzrok in ga odstranil.

I. iz B.

Kaj je to belo perilo, vprašujete. V neki številki Vigredi smo to že obravnavali. Poiščite tam in preberite. Vsa dekleta ga pa nimajo, čeprav Vam kdo to zatrjuje. Belo perilo je gotovo znak neke nepravilnosti v notranjosti. Že slabokrvnost sama včasih da osnovo zanj. Drugih vzrokov je pa še dosti: obolenost maternice ali okolice njene, razni katarji sluznice, nečistota, napačno čiščenje in umivanje, s čemur si belo perilo kot izraz katarja šele marsikateri nakoplje. In končno infekcija spolna bolezen Gonoseja, ki nikdar ni brez iztoka. Vsako dekle in žena, ki ima belo perilo, mora skrbeti, da se najde vzrok temu.

Vzrok odstraniti in belo perilo, oz. iztok se odstrani; potem povsem naravno seveda, da je tu potrebno posebno zdravniško navodilo čiščenja in snage, je jasno.

Ker belo perilo včasih samo draži, je potrebno, da se ga skuša odpraviti. Saj vsak nered v spolni sferi posebno draži in je nadležen. Tu bi napačna sramežljivost ne bila na mestu, tu treba jasnosti, pregleda, če treba in strokovnega obravnavanja, dokler se ne izboljša. Za zakon vprašujete, če je tako dekle sposobno. Dosti jih gre z belim perilom v zakon, toda pametno ni. Vsaka ima dolžnost, da se prej okrepi in ozdravi, potem šele stopi v zakon, ki zahteva celega in zdravega človeka, če hoče služiti prvobitnemu kakor tudi postranskemu namenu zakona. (Primerni namen je rojstvo otrok, drugi namen pa poglobitev ljubezni in medsebojne harmonije zakoncev, zvestoba itd.)

Tudi zdravi otroci potrebujejo zdravih staršev. Imamo pa seveda tudi dosti otrok žena in mater z belim navadnim neinfekcijskim (ne nalezljivim) iztokom. Drugo, kar hočete vedeti, vse lahko izveste iz prejšnjih številk raznih letnikov Vigredi, kjer je to obravnavano.

Nesrečna E. K.

Ko ste doraščali, ste bili zelo slabokrvni in se niste mogli normalno razvijati. Eno dojko imate precej večjo kot drugo in to težko prikrivate, ker ste sicer močna v prsi. Tudi materi svoji to prikrivate. Očita Vam pa vedno, zakaj ste tako štorasta, zakaj ne greste v družbo. Ne more si misliti, zakaj se skrivate pred ljudmi. Iz obrazov ljudi pa berete, da Vas opazijo in da Vas zaničujejo. Prosite pomoči zato, da boste lahko delali in da Vas ne bodo imeli za čudakinja.

Vzroka si na daljo ne morem misliti, zakaj je ena dojka manjša kot druga. Včasih se pri tem ne da ničesar popraviti. Če je živec, ki preskrbuje to dojko ohromel ali drugače uničen, ni pomagati. Poskus z elektrizacijo bi bil morda umesten. Sicer pa: Čemu se mrtvičite in živce uničujete? Takoj k zdravniku, k specialistu za živce, da ugotovi, kje je vzrok in kaj ukreniti! Mladege, veselega življenja mladosti si ne smete uničiti! Še bo čas. Sicer lahko celo življenje uničite in ne boste mogli biti več

veseli. Še Bog ima veselega dajalca rad. Gotovo pa ni to zadosten vzrok, da se ljudi bojite. Kaj! Saj ima vsak človek kaj. Če ne drugega, mu manjka kak zob, ali mu dlaka raste tam, kjer mu ni všeč. Vse to ni vredno, da bi se žalostili. In dojka! Hvala Bogu, da imate dve. Bog je človeku dal 2 organa, da ima še vedno enega, če drugega izgubi. Je pa zato še vedno človek, božja podoba po duši. In to je ono, kar človeka lahko dvigne. Zakaj pa smo na svetu? Kar v katekizem pogledite! In dobesedno se po tem usmerite. Ne za to, da bi se ljudi ogibali. Vsak je meni podoben. V vsakem moramo gledati Kristusa. Čemu bi se ga bal? Saj ni nič več, kot jaz in nič manj nisem jaz, kot on. Čeprav mi telesno kaj manjka. Duša je pa pri tem lahko lepša in boljša, bolj globoka duševnost v tem pohabljenem telesu. Poznam zdravnika, ki je vzel dekle brez roke za ženo in radi tega ni bil ne on, ne žena manj vredna. Ej, le proč take predsodke! Niso vredni, da bi se nanje ozirali. Če hočete, lahko malo prikrijete in izravnate volumen (obseg), pa je prav. Kako lepo se včasih dá to narediti! Toda le za ljudi, ki ne morejo drugače človeka ceniti, če ni popolnega telesa. Taki ljudje, ki gledajo samo na telo, so pa — duševno manj vredni in imajo to veliko duševno okvaro, ki jih pri pametnih ljudeh kazi zelo. Duša, duša, to je ono, ki naj vsak gleda, če hoče, da ga bomo cenili! Telo je od danes do jutri lepo. Danes si zdrav, jutri bolan in telo lahko grdo. Danes imaš lepe črne lase, jutri ali čez leto pa sive; danes si rejen, rdeč, lepih potez na obrazu, zbolíš in si propadel kot starček; kaj naj še potem damo na lepoto telesa, ki ni stalna! Duša pa je lahko stalno lepa. In če se premagate in v tej misli usmerite, boste lahko med ljudmi živeli in Vaša »štora-vost« se Vam bo zdelala smešna. —

In dušo bo Bog gledal ob sodbi, ne telesa! Dušo najlepšega človeka in najbolj pohabljenega bo enako strogo sodil. Ej, Bog zna, če ni ravno za Vas prav ta okvara dojke potrebna, da se odvadite bati ljudi. Rajnki dr. Lampe, kakšen »šveder« je bil, telesno šepast! In se je dvignil in govoril množicam baš kot kralj. Njegova šepavost mu je to dala, ker je hotel pokazati, da je mož kljub »švedravosti«. Torej!

da tako bolj živo predoči vrednost tistega organa za celotni organizem; nato obravnava škodljivosti, ki mu preté, in sredstva, ki jih proti njim lahko uporabljamo. Podaja navodila za takojšnjo pomoč pri nenadnih nesrečah in boleznih, a nikjer ne pozabi naglasiti potrebe zdravniške pomoči, kjer bi odlašanje moglo povzročiti škodo. Pregledno navaja splošna higienska pravila, ki nam jih nalaga skrb za zdravje. Kar daje knjižici posebno praktično vrednost, je dejstvo, da ne predlaga in ne priporoča nič nemogočega; vsa navodila, od prvega do zadnjega, so v vsakem stanju in položaju izvedljiva. Sploh se ozira v vsem na tiste, ki se boré za obstanek in so zdravstveno bolj ogroženi. Zato bo tudi vsem brez izjeme lahko koristila, dala potrebno znanje in dragocena navodila. Poleg tega preudarno upošteva razne življenjske dobe, zunanje okoliščine, razmere v mestu in na deželi.

Knjižica je zelo pregledno razdeljena v poglavja, ki so vsako zase zaokrožena celota. H koncu obravnava v posebnih poglavjih higieno obleke, stanovanja in daje navodila za pravilno nego bolnika na domu.

Radi svoje bogate vsebine, pregledne, poljudne oblike in splošno izvedljivih navodil zasluži knjižica, da pride v sleherni hišo. Vsem bo koristila: gospodinjam, materam, vzgojiteljem, učitelstvu pri pouku higiene, v gospodinjskih šolah in tečajih kot učna knjiga, v društvih za zdravstvena predavanja itd.

Knjiga stane broš. Din 15.— (za neude Din 20.—), v platno vezana Din 24.— (za neude Din 32.—). Dobi se v vseh knjigarnah. V Ljubljani jo dobé mohorjani po udninski ceni v Mohorjevi knjigarni na Miklošičevi cesti 19.

Selma Lagerlöf. *Klara Gulleborg*. Prevel France Vodnik. Leposlovna knjižnica Jugoslovanske knjigarne. Zv. 21. Broširana Din 48.—, vezana Din 68.—. — Selma Lagerlöf je pri nas že dobro znana. Vigrednice jo poznajo po življenjepisu, ki je izšel v Vigredi pred dvema letoma. Poznajo pa tudi njene »legende«, ki jih je prevela M. Kmetova in so izšle v Mohorjevi družbi, potem »Dekle z Močevja«, roman »Gösta Berling«, »Zgodbo o blaznem gunarju«. Tudi to novo njeno knjigo bodo Vigrednice gotovo prav rade kupile. Je prelepa povest ljubezni med očetom in hčerko, česar pri nas pravzaprav še nimamo obdelanega.

Ker se je pričelo zopet redno društveno življenje po ženskih in dekliških društvih, krožkih in odsekih, je nujno potrebno, da si na novo oživljena prosvetna društva nabavijo za te odseke knjige, ki so izšle v založbi Vigredi, n. pr. »Mati vzgojiteljica«, (Din 16.—), »Med pomladjo in poletjem« (Din 10.—), kakor tudi celotne letnike Vigredi, ki vse nudi dovolj materiala za razgovore in predavanja. Za dramatična izvajanja priporočamo »Dekliški oder«, glej vsebino na zadnji strani!

Poravnajte zaostalo naročnino! Zbirajte naročnice že za prihodnje leto! Delo za prihodnji letnik Vigredi je v polnem teku in upamo, da bo Vigred ugajala še bolj kot doslej.

Ako gre za zavarovanje pride v poštev le **UZAJEMNA ZAVAROVALNICA**



LASTNA PALAČA

LJUBLJANA, Miklošičeva 19

1. požar, vlom, nezgode, jamstvo, kasko, steklo, zvonovi.
2. doživetje, smrt, rente in dote v vseh možnostih; posmrtninsko zavarovanje »KARITAS«.

Zavarujte sebe in svoje imetje edino pri naši domači slovenski zavarovalnici.

„Dekliški oder“

V založništvu Vigredi je petero zvezkov Dekliškega odra, ki vsebujejo nastopne igre z ženskimi vlogami:

II. zvezek:

PASTORKA. Drama v petih dejanjih.

SESTRI. Božična slika v enem dejanju.

ŽIVELA TELOVADBA. Veseloigra v enem dejanju. Cena Din 12.—

III. zvezek je posvečen materinske-mu dnevu in vsebuje 19 deklamacij za materinski dan in kratke pri-zorčke:

POTRPETI JE TREBA Z OTROKI
PISMO

MATERIN ZAKLAD

MOČNA MATI

MATERINSKA LJUBEZEN

Cena Din 10.—

IV. zvezek: vsebuje 5 daljših in krajših iger namreč:

ZA SREČO. Igra v treh dejanjih.

ANGELA. Božična igra v petih slikah.

URE NA RAZPOTJU. Prizor za Silvestrov večer.

PAMET JO JE SREČALA. Burka v treh dejanjih.

KAKOR VIDITE . . . Veseloigra v štirih slikah. Cena Din 16.

V. zvezek:

SV. ELIZABETA. Igra v petih de-janjih. Cena Din 7.—

VI. zvezek vsebuje tri igrice:

ZADOVOLJNOST OSREČUJE. Bo-žična igra v enem dejanju.

GOBAVKA. Misijonska igra.

PRED JASLICAMI. Božična igra v dveh dejanjih. Din 7.

Z A L O Ž B A V I G R E D I

Ljubljana, Masarykova 12.

Vigred 1929, 1930, 1931, 1932, 1933
à Din 25.—

Med pomladjo in poletjem. — Din 10.

Mati vzgojiteljica. — Din 16.

Henoh Arden. — Din 8.